

Göteborgs Stad

Stadsledningskontoret

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2015-05-13
Diarienummer 1076/14
Repronummer 148/15

Välfärd och utbildning

Avdelningen för Individ- och familjeomsorg och
funktionshinder
Jan Svensson
Telefon 031-368 02 99
E-post: jan.svensson@stadshuset.goteborg.se

Förslag till reviderade riktlinjer för ekonomiskt bistånd

Förslag till beslut

I kommunstyrelsen och kommunfullmäktige:

1. Riktlinjer för individuellt ekonomiskt stöd i Göteborgs Stad fastställs i enlighet med bilaga 1 till tjänsteutlåtandet.
2. Tidigare beslutade riktlinjer (Kommunstyrelsen 2010-10-01, § 458, Dnr 0638/08) upphävs.

Sammanfattning

Tidigare riktlinjer för ekonomiskt bistånd i Göteborg är från 2008-10-01. Sedan dess har stadsdelsnämndsreformen genomförts och tjugo stadsdelsnämnder har blivit tio. Det är angeläget att säkerställa likabehandlingsprincipen vid myndighetsutövningen i stadsdelarna. Det innebär att myndighetsutövningen för ekonomiskt bistånd i stadsdelarna, ska bli så lika som möjligt när förutsättningarna är lika.

Vid revideringen 2015 har de tidigare riktlinjerna delats i två dokument: Riktlinjen för individuellt ekonomiskt stöd i Göteborgs Stad samt Handläggning av individuellt ekonomiskt stöd samt behov av insatser enligt SoL – en Vägledning.

De reviderade riktlinjerna består i huvudsak de tidigare riktlinjerna som kompletterats med uppdrag och inriktningsformuleringar som är hämtade från gällande budget för 2015 och stadens gemensamma handlägningsrutiner av ekonomiskt bistånd som konkretiserats med vägledande beskrivningar om hur myndighetsövningen ska gå till.

Riktlinjerna grundas i gällande lagstiftning och de beslut som fattats i kommunstyrelsen och kommunfullmäktige. Vid behov av revidering eller översyn fattas beslut av kommunstyrelsen.

Vägledningen är av handbokskaraktär och kommer att revideras och ändras fortlöpande och årligen av stadsledningskontoret.

Ekonomiska konsekvenser

De reviderade riktlinjerna innehåller i huvudsak riktlinjer och vägledningsrutiner som har gällt sedan tidigare. Vissa förslag till förtydliganden gällande barnfamiljer och

papperslösa personer har tillkommit och har i detta tjänsteutlåtande inte definierats med en särskild kostnad. I det ekonomiska sammanhanget bedöms de tillkommande kostnaderna i denna del vara försumbara. Bedömningarna av de totala kostnaderna för ekonomiskt bistånd framkommer i den ordinarie budgetprocessen.

Barnperspektivet

FN:s konvention för barnets rättigheter är inskriven i Socialtjänstlagen s 1 kap. 2 §. I de reviderade riktlinjerna för ekonomiskt bistånd har barnkonventionens principer förtydligats i syfte att uppmärksamma barnets behov i hushåll med låg ekonomisk standard.

Jämställdhetsperspektivet

Jämställdhetsperspektivet är uppmärksammat i riktlinjen och i vägledningen.

Mångfaldsperspektivet

Riktlinjerna och vägledningen har försetts med skrivningar som tydliggör vissa gruppers rätt till bistånd. Det handlat t.ex. om gruppen ”papperslösa” och EU-medborgare. Dessutom har vissa behov som kan uppstå för personer som tillhör de nationella etniska minoriteterna uppmärksammas.

Omvärldsperspektivet

Vid arbetet med riktlinjen har motsvarande dokument från Stockholm och Malmö vägts in.

Miljöperspektivet

Stadsledningskontoret har inte funnit några aspekter på förslaget utifrån miljöperspektivet.

Bilagor

Bilaga 1   **Riktlinjer för individuellt ekonomiskt stöd i Göteborgs Stad 2015**

Bilaga 2   **Handläggning av individuellt ekonomiskt stöd samt behov av insatser enligt SoL – en Vägledning**

Ärendet

2014-11-05 beslutade kommunstyrelsen att ge ett uppdrag till Stadsledningskontoret att revidera gällande riktlinjer för ekonomiskt bistånd.

Arbetet med att revidera riktlinjer och handläggningsrutiner har genomförts av Stadsledningskontoret i nära samverkan med ansvariga chefer i stadsdelarna och en särskild arbetsgrupp har utsetts bland stadens enhetschefer för ekonomiskt bistånd.

Den föreslagna revisionen har granskats av Juridiska enheten vid Stadsledningskontoret.

Bakgrund

Tidigare riktlinjer för ekonomiskt bistånd i Göteborg är från 2008-10-01. Sedan dess har stadsdelsnämndsreformen genomförts och tjugo stadsdelsnämnder har blivit tio. Det är angeläget att säkerställa likabehandlingsprincipen vid myndighetsutövningen i stadsdelarna. Det innebär att myndighetsutövningen för ekonomiskt bistånd i stadsdelarna, ska bli så lika som möjligt när förutsättningarna är lika.

Genom föreliggande revidering kommer den tidigare riktlinjen att delas i två dokument; *Riktlinjen för individuellt ekonomiskt stöd i Göteborgs Stad* samt *Handläggning av individuellt ekonomiskt stöd samt behov av insatser enligt SoL – Vägledning*.

Myndighetsbeslut som rör ekonomiskt bistånd ska fattas med stöd av riktlinjen och vägledningen och tillämpas oavsett organisation när frågor om bistånd och insatser enligt SoL aktualiseras för personer som lever i ekonomiskt utsatta hushåll.

Vägledningen ska ytterligare konkretisera och underlätta arbetet med att handlägga individuellt ekonomiskt stöd i Göteborgs Stad.

Riktlinjen är baserad på gällande lagar, och anknyter till policydokument samt övergripande dokument i Göteborgs Stad.

Stadsledningskontorets bedömning av införda förändringar

Den reviderade riktlinjen består i huvudsak de tidigare riktlinjerna som kompletterats med uppdrag och inriktningsformuleringar. Dessa är hämtade från gällande budget för 2015 och stadens gemensamma handläggningsrutiner av ekonomiskt bistånd som konkretiserats med vägledande beskrivningar om hur myndighetsövningen ska gå till.

Det är framförallt på fyra punkter som riktlinjen och vägledningen har utvidgats i jämförelse med tidigare styrdokument:

- Studier med stöd av försörjningsstöd
- Uppdraget att ge ökat bistånd till barnfamiljer under högtider
- Reglering av bistånd till papperslösa och EU-medborgare
- Konventioner för de mänskliga rättigheterna och barnkonventionen

När det gäller de två sista punkterna har skrivningarna förtydligat gällande lagstiftnings innebörd, i förhållande till att ha utvidgat tolkningen av lagen. När det gäller bistånd till gruppen ”papperslösa” och till EU-medborgare utan uppehållsrätt är det är det alltså rätten till nödbistånd som avses.

Stadsledningskontoret ansvarar för att årligen se över den gällande riktlinjen och vid behov ta initiativ till behövliga förändringar. Vägledningen uppdateras fortlöpande.

Stadsledningskontoret

Jan Svensson
Planeringsledare

Lisbeth Nilsson
Avdelningschef

Riktlinjer för individuellt ekonomiskt stöd i Göteborgs Stad 2015

Översändes som separat handling

**Handläggning av individuellt ekonomiskt stöd samt behov
av insatser enligt SoL – en Vägledning**

Översändes som separat handling

Riktlinjer för individuellt ekonomiskt stöd i Göteborgs Stad

Innehåll

1 Inledning.....	5
2 Omfattning	5
2.1 Bakgrund	5
2.2 Övergripande bestämmelser	5
2.2.1 Lagar.....	5
2.2.2 Rättspraxis	5
2.2.3 Nationella föreskrifter och vägledningar.....	6
2.2.4 Budgetmål	6
2.3 Riktlinjerna.....	6
2.3.1 Riksnorm	6
Göteborgs Stad tillämpar den s.k. riksnormen som det stadgas om i 4 kap. 3 § SoL, enligt ett årligt beslut av kommunstyrelsen. Riksnormen grundar sig bland annat på pris- och konsumtionsundersökningar och nivån på normen bestäms av regeringen inför varje kalenderår. Stadsledningskontoret ansvarar för att information om den årliga förändringen i riksnormen meddelas berörda förvaltningar så snart beslut har fattats. Socialtjänsten bör beakta att riksnormen är beräknad utifrån försörjningsstödet tänkta roll som kortvarig lösning vid tillfälliga försörjningsproblem samt att nivåerna i normen i vissa fall understiger Konsumentverkets beräkningar av nödvändiga kostnader.	6
2.3.2 Målgrupp	6
2.3.2.1 Självförsörjning	7
2.3.2.2. Bistånd i form av arbetsfrämjande insatser	7
2.3.2.3. Bistånd i form av rehabiliteringsinsatser	7
2.3.2.2. Bistånd till studerande	7
2.3.2.3. Bistånd till resor	8
2.3.2.4 Högtider, utökat försörjningsstöd.....	8
2.3.3 Barnets perspektiv	8
2.3.3.1. Agerande vid risk för missförhållanden	8
2.3.4 Jämställdhet	9
2.3.5. Brottsutsatta.....	9
2.3.6 EU/ESS-medborgare	9
2.3.6.1 Nordiska medborgare	9
2.3.6.2 Övriga EU-medborgare	10
2.3.6.3. Papperslösa.....	10
2.3.6.4. Papperslösa och socialtjänstlagen	10
2.4 Beslutsordning och organisering.....	10
2.4.1 Delegationsordning	10
2.4.2 Stadens organisation.....	11

2.4.2.1 Stadsledningskontor	11
2.4.2.2 Stadsdelsnämnder	11
2.4.2.2.1 Vistelseort, bosättningskommun och särskilda regler inom Göteborg.....	11

Förkortningar som kan förekomma i dokumentet:

BBIC - Barns behov i centrum
BO - Barnombudsmannen
BUP - Barn- och ungdomspsykiatri
FB - Föräldrabalken
FL - Förvaltningslagen
HSL - Hälso- och sjukvårdslagen
HFD - Högsta förvaltningsdomstolen
HVB - Hem för vård och boende
IFO - Individ- och familjeomsorgen
JO - Justitieombudsmannen
KF - Kommunfullmäktige
KR - Kammarrätten
KS - Kommunstyrelsen
LGS - Ledningsgrupp samverkan
LSS - Lagen om stöd och service för vissa funktionshindrade
LVU - Lagen med särskilda bestämmelser om vård av unga
NAV – Nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning
RFV - Riksförsäkringsverket
OSL - Offentlighets- och sekretesslagen
Prop. - Proposition
RÅ - Regeringsrättens årsbok
SDN - Stadsdelsnämnd
SDF - Stadsdelsförvaltning
SFB - Socialförsäkringsbalken
SoL - Socialtjänstlagen
SOSFS - Socialstyrelsens författningssamling
SOF - Socialförvaltningen
SOU - Statens offentliga utredningar
VGR - Västra Götalandsregionen
VÄSTBUS - Policy för barn och ungdomar som behöver särskilt stöd från såväl kommunen som landstinget

1 Inledning

Göteborgs Stads inriktning gällande ekonomiskt bistånd preciseras i denna riktlinje. Riktlinjerna grundas i gällande lagstiftning samt beslut som fattas i kommunfullmäktige och kommunstyrelse.

Riktlinjens innehåll konkretiseras i ett dokument *Handläggning av individuellt ekonomiskt stöd samt behov av insatser enligt SoL – Vägledning*, som ska vara ett stöd i arbetet med den myndighetsutövning som syftar till att ge ekonomiskt bistånd till personer/hushåll i Göteborgs Stad.

2 Omfattning

Riktlinjen grundas i lagstiftning, internationella, nationella och regionala överenskommelser och kommunala styrdokument. Stadens gemensamma processer, den kommunala delegationsordningen samt stadens organisering är stöd i arbetet med riktlinjen.

2.1 Bakgrund

Stadens tidigare riktlinjer beslutades av Kommunstyrelsen 2008-10-01. I samband med stadsdelsnämndsreformen 2010 gjordes en revidering av de rutinbestämmelser som varit gällande av inom respektive stadsdelsförvaltning. Resultatet blev ett gemensamt dokument med rutinbeskrivningar som varit ett stöd för myndighetshandläggningen för samtliga stadsdelar. I den föreliggande revideringen har Socialstyrelsens handbok för socialtjänsten, Göteborgs riktlinjer och de gemensamma rutinbeskrivningarna sammanställts i två dokument med ny uppdelning; *Riktlinjer för individuellt ekonomiskt stöd i Göteborgs Stad* samt *Handläggning av individuellt ekonomiskt stöd samt behov av insatser enligt SoL – Vägledning*.

Lagen är överordnad riktlinjerna. En individuell bedömning ska alltid göras i enlighet med gällande lagstiftning och med riktlinjerna som stöd.

Riktlinjerna och Vägledningen ska bidra till att beslut som fattas inom myndighetsutövningen i stadsdelarna ska, när förutsättningarna är lika, bli så lika som möjligt. Riktlinjerna och Vägledningen ska tillämpas oavsett organisation när frågor om ekonomiskt bistånd och insatser enligt Socialtjänstlagen aktualiseras.

2.2 Övergripande bestämmelser

2.2.1 Lagar

Riktlinjerna utgår främst från Socialtjänstlagen (2001:453), SoL och Förvaltningslagen (1986:223), FL www.lagrummet.se

2.2.2 Rättspraxis

Verksamheterna ska bygga sina beslut på rättspraxis genom att följa förvaltningsdomstolarnas avgöranden.

Det är främst domar från Högsta domstolen och Högsta förvaltningsdomstolen (tidigare Regeringsrätten) som är vägledande. Om det saknas domslut från Högsta förvaltningsdomstolen avseende en fråga kan Kammarrättsdomar ge viss vägledning.

2.2.3 Nationella föreskrifter och vägledningar

Riktlinjerna anknyter till FN:s konvention om mänskliga rättigheter och FN:s barnkonvention.

Principen om alla människors lika värde och lika rättigheter är utgångspunkten för svensk politik inom socialtjänstområdet.

Socialstyrelsen utfärdar Allmänna råd och föreskrifter som publiceras i SOSFS, socialstyrelsens författningssamling. Socialstyrelsen utfärdar också meddelandeblad för att redovisa sin uppfattning i vissa frågor. www.socialstyrelsen.se

Svenska Kommunförbundet publicerar regelbundet cirkulär om nyheter och sina tolkningar i olika frågor. www.skl.se

2.2.4 Budgetmål

Göteborgs Stads budget är det övergripande och överordnade styrdokumentet för Göteborgs Stads nämnder och bolagsstyrelser. Budgetens roll är att inom de ekonomiska ramarna och gällande lagstiftning ange kommunfullmäktiges prioriterade mål och inriktningar. Prioritering av mål och områden för uppföljning sker i fullmäktiges årliga budgetbeslut.

Från 2014 har i budgeten formulerats ett särskilt prioriterat mål som har bäring på riktlinjerna för ekonomiskt bistånd:

Antalet hushåll i långvarigt beroende av försörjningsstöd ska minska

Kommunstyrelsen har för 2015 utsett tre av stadsdelnämnderna till processansvariga för detta prioriterade mål. Dessa är SDN Angered, SDN Lundby och SDN Västra Göteborg.

2.3 Riktlinjerna

2.3.1 Riksnorm

Göteborgs Stad tillämpar den s.k. riksnormen som det stadgas om i 4 kap. 3 § SoL, enligt ett årligt beslut av kommunstyrelsen. Riksnormen grundar sig bland annat på pris- och konsumtionsundersökningar och nivån på normen bestäms av regeringen inför varje kalenderår. Stadsledningskontoret ansvarar för att information om den årliga förändringen i riksnormen meddelas berörda förvaltningar så snart beslut har fattats. Socialtjänsten bör beakta att riksnormen är beräknad utifrån försörjningsstödet tänkta roll som kortvarig lösning vid tillfälliga försörjningsproblem samt att nivåerna i normen i vissa fall understiger Konsumentverkets beräkningar av nödvändiga kostnader.

2.3.2 Målgrupp

Målgruppen för riktlinjen är personer/hushåll som enligt Socialtjänstlagen:

...inte kan tillgodose sina behov eller kan få dem tillgodosedda på annat sätt. De har rätt till bistånd av socialnämnden för sin försörjning (försörjningsstöd) och för sin livsföring i övrigt. Den enskilde ska genom biståndet tillförsäkras en skälig levnadsnivå. Biståndet ska utformas så att det stärker hans eller hennes möjligheter att leva ett självständigt liv. Lag (2010:52).

Det finns ett dubbelt uppdrag för socialtjänstens arbete med ekonomiskt bistånd:

1. Huvuduppgiften är att stödja den enskilde så att han eller hon kan klara sig utan ekonomiskt bistånd – hjälp till självförsörjning
2. I väntan på att detta blir möjligt har den enskilde under vissa förutsättningar och efter individuell behovsprövning rätt till ekonomiskt bistånd - hjälp till försörjning. (Socialstyrelsen)

2.3.2.1 Självförsörjning

Socialtjänsten ska bidra till att individen hittar långsiktiga lösningar på sina (försörjnings) problem. I många fall är det rimliga slutmålet förvärvsarbete. Det är dock viktigt att beakta att alla människor inte har förutsättningar att försörja sig genom förvärvsarbete. Socialtjänstens insatser måste i de fallen inriktas på att hitta andra lösningar, till exempel genom att undersöka möjligheterna till rehabiliteringsinsatser, sjukersättning och andra ersättningar. Arbetslinjen gäller och innebär en uttalad ömsesidighet, där den enskilde har både rättigheter och skyldigheter. De krav som ställs på individen måste dock alltid anpassas utifrån den enskildes förutsättningar att nå målet egen försörjning. Arbetet ska präglas av en helhetsyn på individens och familjens situation. Kvinnor och män ska ha samma möjligheter att få stöd för att förändra sin situation.

2.3.2.2. Bistånd i form av arbetsfrämjande insatser

Det är angeläget att socialtjänsten kan erbjuda lämpliga insatser till arbetslösa personer för att underlätta återinträdet på arbetsmarknaden. Beslut om arbetsfrämjande insatser fattas enligt 4 kap. 4 § SoL och innefattar möjligheten att anvisa lämpliga stöd och kompetenshöjande insatser, såsom praktik och tidsbegränsade anställningar.

Möjligheten att få och behålla ett arbete stärks av att arbetsmarknadsinsatser kan samordnas med utbildningsinsatser. Nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning (NAV) har uppdraget att samordna de arbetsfrämjande insatserna till personer som är arbetslösa och dessutom beroende av ekonomiskt bistånd. Nämnden kommer successivt att etablera Kompetenscenter i fyra olika delar av staden, dit socialtjänsten kan remittera personer som inte kan få arbetsmarknadspolitiska program från Arbetsförmedlingen.

2.3.2.3. Bistånd i form av rehabiliteringsinsatser

Bistånd ska alltid anpassas till den enskildes förutsättningar och behov. Alla människor har inte förutsättningar att försörja sig genom förvärvsarbete varför olika former av rehabiliterande insatser bör finnas tillgängliga för att bidra till att människor återvinner sin arbetsförmåga. *Arbetslivsinriktad rehabilitering* är ett gemensamt uppdrag till de samverkande myndigheterna arbetsförmedlingen, försäkringskassan, landstinget och kommunen. Försäkringskassan har ett samordnande uppdrag för enskilda personers rätt till rehabiliterande insatser. Samordningsförbunden i Göteborg är också viktiga parter för att utveckla metoder och insatser som rör rehabilitering.

2.3.2.2. Bistånd till studerande

Vuxna studerande bör i regel ha sin försörjning genom studiestödsformerna. För Göteborgs stad gäller dock särskilda riktlinjer kring möjligheterna för långtidsberoende personer (mer än 12 månader) att studera även på gymnasienivå, t.ex. för att komplettera sina ofullständiga gymnasiebetyg. Ett biståndsbeslut som avser studier på gymnasienivå ska fattas utifrån en individuell prövning och med stöd av 4 kap. 2 § SoL, dvs. utöver nämnden skyldighet.

Bland de personer som är beroende av bidrag till sin försörjning är det vanligt att utbildningsnivån är låg. Kraven på kompetens bland dem som ska konkurrera på

arbetsmarknaden ökar stadigt och påverkar vilka insatser som är möjliga och lämpliga för socialtjänstens klienter. Det är socialtjänstens uppgift att vid behov motivera den enskilde till att komplettera sin grundutbildning. Även om det är möjligt att ansöka om statliga studiemedel redan på grundnivå, ska ingen behöva skuldsätta sig för att tillgodogöra sig grundskolekompetens. Reglerna kring studiebidrag gör att socialtjänsten inte bör ställa krav på att i första hand ansöka om detta bidrag på grundskolenivå.

2.3.2.3. Bistånd till resor

I Göteborg är biståndsnormen vad gäller lokala resor något mer generös än en strikt tillämpning av Socialtjänstlagen. I lagen nämns arbetsresor men i Göteborg har kommunstyrelsen angivit att:

”Bistånd till kostnaden till lokala resor med ett periodkort (Kommunladdning Göteborg 30 dagar) per månad kan i de flesta fall anses vara nödvändigt för att den enskilde skall tillförsäkras en skälig levnadsnivå”.

2.3.2.4 Högtider, utökad försörjningsstöd

I Göteborg ska det vara möjligt att ge utökad bistånd till långtidsberoende barnfamiljer i samband med vissa högtider.

Hushåll med barn, som uppburet ekonomiskt bistånd under minst 10 månader, har rätt till utökad försörjningsstöd under motsvarande en valfri högtidsdag under en 12-månaders period.

Under denna dag fördubblas dagsnormen enligt riksnormen för respektive hushåll.

2.3.3 Barnets perspektiv

All verksamhet som rör barn ska vila på de grundläggande bestämmelserna i gällande lagstiftning och i FN:s barnkonvention. Sverige har ratificerat Barnkonventionen och den är inskriven i SoL och LSS. Barns bästa ska tillgodoses och barn har rätt att komma till tals och få sina åsikter beaktade. Barnombudsmannens hemsida: www.bo.se

Vid utredningar som rör barn ska barnets behov vara utgångspunkten vid prövning av vad som är barnets bästa. En kartläggning av barnets situation ska göras. Principen om barnets bästa kan inte användas för att frångå gällande lag men när det finns utrymme för olika tolkningar eller bedömningar kan principen användas för att välja den för barnet mest fördelaktiga lösningen.

En analys av såväl positiva som negativa konsekvenser av ett beslut bör redovisas. Om ett beslut fattas där andra intressen än barnets bästa har vägt tyngre ska detta motiveras.

Barnets vilja ska synliggöras och utgöra del av beslutsunderlaget. Barnet har rätt att få uttrycka sin vilja och har samtidigt rätt att slippa ta ansvar för svåra beslut. Det gäller barn som är berörda av bistånd och insatser inom socialtjänst- och funktionshinderområdet.

2.3.3.1. Agerande vid risk för missförhållanden

I 14 kap 1 § SoL framgår att myndigheter vars verksamhet berör barn och ungdom samt andra myndigheter inom hälso- och sjukvården och socialtjänsten är skyldiga att genast anmäla till socialnämnden om de i sin verksamhet får kännedom om något som kan innebära att socialnämnden behöver ingripa till ett barns skydd. Skyldigheten gäller alla anställda hos sådana myndigheter.

Det är angeläget att socialtjänstens olika funktioner agerar samfällt när det kommer till socialnämndens kännedom att ett barn riskerar att fara illa. Oavsett var i organisationen

kunskapen uppstår att ett barn riskerar att fara illa föreligger ett ansvar att agera aktivt och tillse att socialnämnden ingriper till barns skydd.

2.3.4 Jämställdhet

Det är självklart att kvinnor och män, pojkar och flickor ska ha samma möjligheter, rättigheter och skyldigheter inom alla områden i livet.

I socialtjänstens mål i 1 kapitlet 1 § socialtjänstlagen föreskrivs att socialtjänsten på demokratins och solidaritetens grund ska främja människornas jämlikhet i levnadsvillkor.

Män och kvinnor ska likställas och ha samma levnadsvillkor.

Jämställdhetsperspektivet ska därmed ligga till grund vid varje bedömning av bistånd och en målmedveten strävan att motverka all särbehandling mellan könen måste finnas inom varje socialtjänstverksamhet.

2.3.5. Brottsofsutsatta

I socialtjänstlagens 5 kapitel 11 § har brottsoffer getts ett särskilt lagrum. Paragrafen skärptes ytterligare från 2007-07-01, vilket är angeläget att uppmärksamma:

”Till socialnämndens uppgifter hör att verka för att den som utsatts för brott och dennes närstående får stöd och hjälp.

Socialnämnden ska särskilt beakta att kvinnor som är eller har varit utsatta för våld eller andra övergrepp av närstående kan vara i behov av stöd och hjälp för att förändra sin situation.

Socialnämnden ska också särskilt beakta att barn som bevittnat våld eller andra övergrepp av eller mot närstående vuxna är offer för brott och kan vara i behov av stöd och hjälp”.

Denna förändring innebär en ambitionshöjning i lagstiftningen för att stärka socialtjänstens stöd. Det bör uppmärksammas att stöd till brottsoffer inte enbart omfattar kvinnor och barn.

I vissa komplicerade situationer är det nödvändigt att nära samverka med polis och andra myndigheter samt att inhämta konsultativt stöd från juridisk kompetens.

Se Göteborgs Stads plan mot våld i nära relationer 2014 – 2018(Se styrande dokument www.bo.se

Som ytterligare resurser kan nämnas Stödcentrum för brottsofsutsatta, Barnhus och Projekt Utväg - verksamheter som drivs av social resursnämnd

2.3.6 EU/ESS-medborgare

2.3.6.1 Nordiska medborgare

Nordiska medborgare ska behandlas på samma sätt som svenska medborgare vid tillämpningen av socialtjänstlagen. Detta följer av den Nordiska konventionen (Lag om nordisk konvention om socialt bistånd och sociala tjänster (1995:479)). Det är medborgarskapet som ger rätten till likabehandling. En icke-nordisk familjemedlem ska behandlas som en familjemedlem till en EU-medborgare, se nedan.

2.3.6.2 Övriga EU-medborgare

EU-medborgare och deras familjemedlemmar ska behandlas som svenska medborgare vid tillämpningen av socialtjänstlagen, om de har uppehållsrätt. Under de första tre månaderna har EU-medborgaren och dennes familjemedlemmar en ovillkorlig uppehållsrätt. Därefter åligger det socialtjänsten att självständigt bedöma om en person har uppehållsrätt vid tidpunkten för ansökan om ekonomiskt bistånd. Uppehållsrätten prövas främst utifrån 3 a kap. i utlänningslagen (2005:716) och 3 a kap. i utlänningsförordningen (2006:97).

Om en person har uppehållsrätt ska socialtjänstlagen tillämpas fullt ut, dvs. principen om likabehandling gäller. Därvid ska en bedömning göras av om Göteborg är vistelse- eller bosättningskommun enligt 2 a kap SoL. I övrigt ska samma krav ställas som gäller för svenska medborgare eller andra personer bosatta i staden. Saknar personen uppehållsrätt ska han eller hon bedömas efter samma principer som papperslös, se nedan.

2.3.6.3. Papperslösa

Med papperslös avses en person som befinner sig i Sverige utan nödvändiga tillstånd. I denna grupp ingår personer som har fått ett utvisningsbeslut, personer vars uppehållstillstånd har löpt ut eller återkallats och personer som aldrig har sökt något uppehållstillstånd. Hit hör också EU-medborgare och deras familjemedlemmar som saknar uppehållsrätt.

2.3.6.4. Papperslösa och socialtjänstlagen

Papperslösa saknar legal bosättning i Sverige. Socialtjänstens ansvar är därför begränsat till stöd och hjälp i akuta situationer (nöd) när personen vistas i kommunen (2 a kap 2§ SoL). Vilket stöd och hjälp som är att anse som akut ska på samma sätt som för andra personer som omfattas av bestämmelsen bedömas efter en individuell prövning. Det finns inga särskilda bestämmelser som gäller specifikt för papperslösa, utan de ska behandlas på samma sätt som andra personer som vistas i kommunen och söker stöd från socialtjänsten.

2.4 Beslutsordning och organisering

2.4.1 Delegationsordning

Kommunalrättslig delegering innebär att en nämnd överför självständig beslutanderätt till en förtroendevald eller tjänsteman. Delegering innebär överlåtande av en beslutsfunktion, vilket betyder att delegaten – den som fått rätten att fatta ett visst beslut – inträder i nämndens ställe. Beslutet ska kunna överklagas antingen genom laglighetsprövning eller förvaltningsbesvär. Även rätten att avge yttranden behöver delegeras, trots att yttranden normalt inte kan överklagas.

Den som fattar ett beslut måste ta reda på om det finns tillräckliga medel för de kostnader som beslutet kan ge. Beslutsfattaren ska också försäkra sig om att det finns tillräckligt med resurser för att beslutet ska kunna verkställas. Inför större projekt, ekonomiska åtaganden av långvarig karaktär, beslut som får konsekvenser för andra enheter än den egna eller ärenden som kan uppfattas som kontroversiella, bör man som delegat ha ett samråd med närmaste chef.

Den som har fattat ett beslut med stöd av delegation ska dokumentera detta i enlighet med gällande lagstiftning. Beslut i socialtjänstens individärenden anmäls till det sociala utskottet, vars protokoll sedan anmäls till nämnden.

Varje stadsdel upprättar en delegationsordning av vilken stadsdelens beslutsnivåer framgår.

2.4.2 Stadens organisation

2.4.2.1 Stadsledningskontor

Stadsledningskontoret stödjer kommunstyrelsen i uppdraget att leda, samordna och följa upp stadens verksamheter. På stadsledningskontoret finns specialiststöd i form av specialisttjänster och rådgivning, till exempel juridiska enheten. Avdelningen för individ- och familjeomsorg och funktionshinder utgör en del av verksamhetsområdet Valfärd och Utbildning.

2.4.2.2 Stadsdelsnämnder

Göteborg är administrativt indelad i tio stadsdelsnämnder. Varje stadsdelsnämnd har ett geografiskt avgränsat verksamhets- och ansvarsområde. Stadsdelsförvaltningarna är uppdelade i sektorer. I varje stadsdel finns en sektor för individ- och familjeomsorg samt funktionshinder. Sektorerna består i sin tur av områden och områdena av enheter, vilka kan se olika ut eftersom stadsdelsförvaltningarna har möjlighet att organisera sig utifrån lokala förhållanden.

Den kommunala hälso- och sjukvården i Göteborgs Stad är organiserad inom sektorn för Äldreomsorg samt Hälso- och sjukvård men omfattar kommunal hälso- och sjukvård för stadens medborgare i alla åldrar.

2.4.2.2.1 Vistelseort, bosättningskommun och särskilda regler inom Göteborg

Kommunen har det yttersta ansvaret för att de som vistas i kommunen får det stöd och den hjälp de behöver. (2 kap 1§ SoL).

Kommunens ansvar inom socialtjänsten har vanligen knutits till vistelsebegreppet, det vill säga till den faktiska vistelseorten och inte till folkbokföringskommunen.

I Göteborgs stad finns det särskilda regler rörande överflyttningar av ärenden gällande socialtjänsten, mellan stadsdelarna och även kring vistelsebegreppet inom stadens verksamheter. Dessa riktlinjer är beslutade av kommunstyrelsen. [Riktlinjer vid överflyttning av sociala ärenden mellan stadsdelarna](#)

**Handläggning av individuellt
ekonomiskt stöd samt behov av
insatser enligt SoL**

Vägledning

<Innehåll

Handläggning av individuellt ekonomiskt stöd samt behov av insatser enligt SoL.....	1
Vägledning	1
Förkortningar som kan förekomma i dokumentet:.....	4
Inledning.....	5
Övergripande bestämmelser	5
Lagar.....	5
Rättspraxis.....	5
Nationella föreskrifter och vägledningar.....	5
Detta är styrande i Göteborgs Stad.....	6
Stadens gemensamma processer	6
Delegationsordning	6
Stadens organisation.....	7
Stadsledningskontor	7
Stadsdelsnämnder.....	7
Social resursförvaltning.....	8
Vägledning - Försörjningsstöd till skäliga kostnader inom riksnormen	9
Försörjningsstöd inom riksnormen.....	9
Riksnormen	9
Sänkning och utökning av normen.....	10
EU-regler/ Personer som vistas i Sverige på EU-rättslig grund eller lever här utan tillstånd.....	11
Bistånd till personer utan tillstånd att vistas i Sverige	11
Försörjningsstöd till skäliga kostnader utanför riksnormen	12
Boendekostnader	12
Hemförsäkring.....	12
Hushållsel.....	13
Lokala resor och arbetsresor	13
Medlemskap i fackförening och arbetslöshetskassa.....	14
Bistånd till livsföring i övrigt	15
Avgifter för kommunal service, ansöknings- och förmedlingsavgifter m.m.	15
Begravning	16
Flyttkostnader.....	17
Glasögon eller kontaktlinser.....	17
Hemutrustning.....	18

Hälso- och sjukvård.....	20
Högtider, utökat försörjningsstöd.....	13
Juridiska kostnader och stämpelavgifter	21
Kläder och skor utöver vad som ingår i försörjningsstödet	21
Rekreation	22
Skulder/Skuldsanering	23
Spädbarnsutrustning	23
Bistånd till studerande	24
Tandvård.....	25
Telefon.....	27
Umgängesbarn.....	27
Umgängesresor.....	28
Återvändningsresor	28
Återföreningsresor.....	28
Inkomster och tillgångar.....	29
Individuell plan	29
Individuell plan enligt SoL och HSL	29
Handläggning och dokumentation	30
Uppföljning av insats	31

..... **Fel! Bokmärket är inte definierat.**

>

Förkortningar som kan förekomma i dokumentet:

BBIC - Barns behov i centrum
BO - Barnombudsmannen
BUP - Barn- och ungdomspsykiatri
FB - Föräldrabalken
FL - Förvaltningslagen
HSL - Hälso- och sjukvårdslagen
HFD - Högsta förvaltningsdomstolen
HVB - Hem för vård och boende
IFO - Individ- och familjeomsorgen
JO - Justitieombudsmannen
KF - Kommunfullmäktige
KR - Kammarrätten
KS - Kommunstyrelsen
LGS - Ledningsgrupp samverkan
LSS - Lagen om stöd och service för vissa funktionshindrade
LVU - Lagen med särskilda bestämmelser om vård av unga
NAV – Nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning
RFV - Riksförsäkringsverket
OSL - Offentlighets- och sekretesslagen
Prop. - Proposition
RÅ - Regeringsrättens årsbok
SDN - Stadsdelsnämnd
SDF - Stadsdelsförvaltning
SFB - Socialförsäkringsbalken
SoL - Socialtjänstlagen
SOSFS - Socialstyrelsens författningssamling
SOF - Socialförvaltningen
SOU - Statens offentliga utredningar
VGR - Västra Götalandsregionen
VÄSTBUS - Policy för barn och ungdomar som behöver särskilt stöd från såväl kommunen som landstinget

Inledning

Kommunstyrelsen beslutade 2008-10-01 om riktlinjer för ekonomiskt bistånd enligt Socialtjänstlagen (SoL). Vid revideringen 2015 kommer den tidigare riktlinjen att delas i två dokument; Riktlinjen för individuellt ekonomiskt stöd i Göteborgs Stad 2015 samt Vägledning - Handläggning av individuellt ekonomiskt stöd samt behov av insatser enligt SoL.

Riktlinjerna och Vägledningen ska bidra till att beslut som fattas inom myndighetsutövningen för ekonomiskt bistånd i stadsdelarna, ska bli så lika som möjligt när förutsättningarna är lika. Riktlinjerna och Vägledningen ska tillämpas oavsett organisation när frågor om bistånd och insatser enligt SoL aktualiseras för personer som lever i ekonomiskt utsatta hushåll. Vägledningen ska ytterligare konkretisera arbetet med att handlägga individuellt ekonomiskt stöd i Göteborgs Stad.

Riktlinjerna är baserade på gällande lagar, och anknyter till policydokument samt övergripande dokument.

Lagen är överordnad riktlinjerna. En individuell bedömning ska alltid göras i enlighet med gällande lagstiftning och med riktlinjerna som stöd. Stadsdelen har ansvar för att verksamheten uppfyller lagstiftningens krav. Juridiska enheten på stadsledningskontoret kan ge råd och stöd till stadsdelarna i juridiska frågor.

Övergripande bestämmelser

Lagar

Riktlinjerna utgår främst från Socialtjänstlagen (2001:453) SoL och Förvaltningslagen (1986:223) FL. www.lagrummet.se

Rättspraxis

Verksamheterna ska bygga sina beslut på rättspraxis genom att följa förvaltningsdomstolarnas avgöranden.

Det är främst domar från Högsta domstolen och Högsta förvaltningsdomstolen, HFD, (tidigare Regeringsrätten) som är vägledande. Om det saknas domslut från Högsta förvaltningsdomstolen avseende en fråga kan Kammarrättsdomar ge viss vägledning.

Nationella föreskrifter och vägledningar

Riktlinjerna anknyter till FN:s konvention om rättigheter för människor med funktionsnedsättning och FN:s barnkonvention.

Principen om alla människors lika värde och lika rättigheter är utgångspunkten för svensk politik inom socialtjänstområdet.

Exempel på nationella föreskrifter och vägledningar:

- Ekonomiskt bistånd – Handbok för socialtjänsten, Socialstyrelsen SOSFS 2013

- Föreskrifter och allmänna råd (SOSFS 2014:5) om dokumentation i verksamhet som bedrivs med stöd av SoL, LVU, LVM och LSS, som trädde i kraft den 1 januari 2015
- ”Dokumentation av barnets bästa inom socialtjänsten”, Socialstyrelsen 2012.

Detta är styrande i Göteborgs Stad

Kommunfullmäktige och Kommunstyrelsen beslutar om mål och riktlinjer för individuellt ekonomiskt stöd i Göteborgs Stad. Stadens budget är det övergripande och överordnade styrdokumentet för Göteborgs Stads nämnder och bolagsstyrelser. Budgetens roll är att inom de ekonomiska ramarna och gällande lagstiftning ange kommunfullmäktiges prioriterade mål och inriktningar.

Styrande dokument för Göteborgs Stad är kommunala författningar, reglementen och riktlinjer. Se styrande dokument, www.goteborg.se

Exempel på styrande dokument:

- [Riktlinjer angående ekonomiskt bistånd](#)
- [Kommunstyrelsens beslut om riksnorm och boendekostnader](#)
- [Grunder för kommunalt bostadstillägg för handikappade i Göteborg \(kbh\)](#)
- [Göteborgs Stads handlingsprogram - Våld mot kvinnor och barn i nära relationer](#)
- [Regler angående bistånd till boende](#)
- [Program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning - Synvändan](#)
- [Regler om hemvårdsbidrag](#)
- [Riktlinjer vid överflyttning av sociala ärenden mellan stadsdelarna](#)
- [Tillämpningsföreskrifter för insatser och förbehållsbelopp för personer med insatser enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade 2013](#)
- [Riktlinjer för stödet till anhöriga som hjälper och vårdar närstående](#)

Stadens gemensamma processer

Inom Vårdsområdet genomförs aktiviteter för att införa en processororienterad verksamhetsutveckling.

Genom att forma gemensamma processer vill staden åstadkomma ett mer enhetligt arbetssätt som skapar möjligheter att nå önskade effekter såsom likvärdighet, individanpassat stöd/service, gott bemötande, rättssäkerhet och kostnadseffektivitet. Arbetet ska också ge en ökad tydlighet i roller och ansvar samt ökade möjligheter att identifiera krav på IT-stöd och att kunna ta tillvara ny teknik inom IT och kommunikation.

Den övergripande målbilden är att genom ett processororienterat arbetssätt på sikt uppnå nyttoeffekter såväl i den strategiska planeringen, i verksamhetsutvecklingen och i den dagliga förvaltningen. Detta syftar till att ge en ökad förståelse för hur delarna samverkar för att ge ett ökat värde för brukaren/medborgaren samt underlag för harmonisering av organisationen, dess resurser och arbetssätt.

Delegationsordning

Kommunalrättslig delegering innebär att en nämnd överför självständig beslutanderätt till en förtroendevald eller tjänsteman. Delegering innebär överlåtande av en beslutsfunktion, vilket betyder att delegaten – den som fått rätten att fatta ett visst beslut – inträder i nämndens ställe.

Beslutet ska kunna överklagas antingen genom laglighetsprövning eller förvaltningsbesvär. Även rätten att avge yttranden behöver delegeras, trots att yttranden normalt inte kan överklagas.

Den som fattar ett beslut måste ta reda på om det finns tillräckliga medel för de kostnader som beslutet kan ge. Beslutsfattaren ska också försäkra sig om att det finns tillräckligt med resurser för att beslutet ska kunna verkställas. Inför större projekt, ekonomiska åtaganden av långvarig karaktär, beslut som får konsekvenser för andra enheter än den egna eller ärenden som kan uppfattas som kontroversiella, bör man som delegat ha ett samråd med närmaste chef.

Den som har fattat ett beslut med stöd av delegation ska dokumentera detta i enlighet med gällande lagstiftning. Beslut i socialtjänstens individärenden, beslut enligt LSS och beslut enligt föräldrabalken anmäls till utskottet, vars protokoll sedan anmäls till nämnden.

Varje stadsdel upprättar en delegationsordning av vilken stadsdelens beslutsnivåer framgår.

Stadens organisation

Stadsledningskontor

Stadsledningskontoret stödjer kommunstyrelsen i uppdraget att leda, samordna och följa upp stadens verksamheter. På stadsledningskontoret finns specialiststöd i form av specialisttjänster och rådgivning, till exempel juridiska enheten. Avdelningen för individ- och familjeomsorg och funktionshinder utgör en del av verksamhetsområdet Valfärd och Utbildning.

Stadsdelsnämnder

Göteborg är administrativt indelad i tio stadsdelsnämnder. Varje stadsdelsnämnd har ett geografiskt avgränsat verksamhets- och ansvarsområde. Stadsdelsförvaltningarna är uppdelade i sektorer. I varje stadsdel finns en sektor för individ- och familjeomsorg samt funktionshinder. Sektorerna består i sin tur av områden och områdena av enheter, vilka kan se olika ut eftersom stadsdelsförvaltningarna har möjlighet att organisera sig utifrån lokala förhållanden.

Vistelseort, bostättningskommun och särskilda regler inom Göteborg

Kommunen har det yttersta ansvaret för att de som vistas i kommunen får det stöd och den hjälp de behöver. Detta innebär ingen inskränkning i det ansvar som vilar på andra huvudmän (2a kap SoL). Kommunens ansvar inom socialtjänsten har vanligen knutits till vistelsebegreppet, det vill säga till den faktiska vistelseorten och inte till folkbokföringskommunen.

Om behov av insatser enligt LSS uppkommer under en tillfällig vistelse i en kommun ska kommunen ge det stöd och den hjälp som omedelbart behövs utifrån Socialtjänstlagens regelverk.

De tio stadsdelarna fungerar i många stycken som fristående ”kommuner”, och detta gäller med några undantag också ansvaret enligt socialtjänstlagen. Göteborgs kommun har frihet att bestämma kostnadsansvar för olika uppgifter på annat sätt mellan stadsdelsnämnderna än vad som enligt lagen gäller mellan kommuner. Exempel på skillnader i kostnadsansvar som gäller i förhållande till vad som skulle följa av lagen om stadsdelarna varit kommuner:

- Vissa uppgifter har definierats som resursnämndsuppdrag och budgeterats särskilt.
- Flyttning till äldreboende, social resursförvaltnings boenden samt vissa bostäder med särskild service för personer med funktionsnedsättning, inom annan stadsdelsnämnds område.
- Behov av hemtjänst vid tillfällig vistelse i annan stadsdel.

Överflyttning av ärenden mellan stadsdelar, i samband med att den enskilde flyttar, ska samordnas så att SoL-ärendet avslutas/aktualiseras samtidigt. Utifrån intentionen i lagstiftningen i SoL ska målsättningen vara att man kommer överens mellan stadsdelarna om en ansvarsfördelning i samband med överflyttningen för att uppnå flexibla lösningar för den enskilde.-Kommunstyrelsen har beslutat om

http://goteborg.se/wps/portal/invanare/kommun-o-politik/planer-styrdokument/styrande-dokument-i-goteborgs/sok-styrande-dokument!/ut/p/b1/hctNCoMwEIbhs3iCmbFRJ8sEqrFgqFiKyUZcSFH8AZGW9vS1B5B-uxeeDzw4YhkKITFGqMHP7bN_tFu_zO34ax83ocaSNSnkPGXMrdVGZhlVFO3A7QAPpvDf3-0gOQQygRvUKJpqwPXy4VPxfrHILbtSIemelmldlonUQLgBrlqmDyY9MrIIvu0tV6Q!!/dl4/d5/L2dBISEvZ0FBIS9nQSEh/

Social resursförvaltning

Social resursförvaltning erbjuder många olika utförartjänster inom det sociala området som ett stöd till stadsdelarna som har det yttersta ansvaret för sina invånare. Social resursförvaltnings verksamheter är ofta specialiserade och unika och till för alla göteborgare, till skillnad från socialtjänsten i stadsdelarna som arbetar med de boende i stadsdelen. Verksamheterna arbetar med frågor kring missbruk, hemlöshet, utsatta barn och familjer, familjerätt, fältarbete och funktionsnedsättning samt bedriver den sociala jouren under kvällar och helger för Göteborgs Stad. www.goteborg.se

Vägledning – Ekonomiskt bistånd

Göteborgs riktlinjer med tillhörande vägledning om ekonomiskt bistånd tar sin utgångspunkt i Socialstyrelsens publikation *Ekonomiskt bistånd, Handbok för socialtjänsten*.

Den skriften utgör grunden för vad som gäller angående beslut om ekonomiskt bistånd också i Göteborg. Specifika regler som gäller i Göteborg framgår av skrivningarna i riktlinjen. Det aktuella dokumentet *Vägledningen till handläggning av ekonomiskt bistånd* utgör förtydliganden av och i vissa fall komplement till stadens *Riktlinjer för individuellt ekonomiskt stöd* samt Socialstyrelsens publikation.

Nedan följer en uppräknig av vanligen förekommande bidragsposter, dels i form av försörjningsstöd och dels i form av ekonomiskt bistånd till livsföringen i övrigt. För varje behandlad bidragspost finns en sidhänvisning till Socialstyrelsens publikation. Härutöver finns kommentarer och förtydliganden när det finns anledning att precisera tillämpningsreglerna som gäller för Göteborgs Stad.

Det är inte möjligt att i detta vägledningsdokument beskriva alla olika situationer eller behov som kan tänkas uppstå. Vägledningsdokument beskriver vanligt förekommande situationer och behov. I samband med beslut ska en individuell bedömning göras. Undantag kan alltid göras i akuta situationer eller i situationer när någon riskerar att hamna i nöd.

Vägledning kan också erhållas från prejudicerande domar från Högsta förvaltningsdomstolen och Kammarrätten, som exempelvis kan sökas i någon rättsdatabas på internet, t.ex. JP Socialnet.

Försörjningsstöd inom riksnormen

Riksnormen fastställs varje år av regeringen genom en ändring i socialtjänstförordningen. Riksnormen ska täcka hushållets normala kostnader för livsmedel, kläder och skor, lek och fritid, hälsa och hygien, förbrukningsvaror samt dagstidning, telefon och TV-avgift.

Kommunstyrelsen fattar varje år ett särskilt beslut om att tillämpa regeringens fastställda riksnorm.

Riksnormen

Riksnormen omfattar sex budgetposter för vuxna och sju budgetposter för barn och ungdomar. Se kommunstyrelsens årliga beslut om riksnormen under Styrande dokument.

Livsmedel

Utgångspunkten är en näringsmässigt fullvärdig och varierad kost. Det förutsätts att all mat tillreds hemma. Vissa halvfabrikat ingår samt inköp av allt matbröd. Hänsyn har tagits till att ensamhushåll beräknas ha en något högre kostnad eftersom det kan bli dyrare med mindre förpackningar.

Kläder och skor

Avser att täcka det vardagliga behovet av kläder och skor under hela året. Även kostnader för skoreparationer och viss kemtvätt ingår samt vissa tillbehör som paraply, armbandsur och väskor. Ryggsäckar för barn och skolungdomar ingår.

Lek och fritid

Avser sådana aktiviteter som det är rimligt att alla får möjlighet till. Aktiviteterna gäller både inomhus och utomhus, viss motion och kultur. För äldre barn och vuxna ingår kostnader för att t.ex. gå på bio, lyssna på musik, läsa böcker, dansa eller gå på diskotek och besöka simhall. För yngre barn ingår leksaker, spel, pussel, böcker, biobesök m.m. I posten ingår också cykel, skidutrustning för längdåkning och skridskor. För yngre barn beräknas att cykel och skridskor köps begagnade.

Barn och ungdomsförsäkring

Denna normpost ingår endast i normerna för barn och ungdom.

Hälsa och hygien

Avser kostnader för den personliga hygien, t.ex. tvål, tandkräm, blöjor och mensskydd. Även produkter som t.ex. plåster och solskyddsmedel ingår. Kostnaderna omfattar även hårklippning. Kostnad för preventivmedel ingår inte.

Förbrukningsvaror

Avser varor som behövs för rengöring av bostaden och vård och skötsel av kläder och skor, t.ex. disk- och tvättmedel, dammsugarpåsar, glödlampor och skokräm.

Dagstidning, telefon, TV-avgift mm.

I denna post ingår kostnader för en helårsprenumeration på en dagstidning, avgift för TV-licens och kvartals- och samtalsavgift för telefon eller kostnad för mobiltelefon och mobiltelefonsamtal. Posten omfattar också vissa kostnader för att skicka kort och brev.

Sänkning och utökning av normen

Se Socialstyrelsens publikation **Ekonomiskt bistånd, Handbok för socialtjänsten sidan 52 ff.**

Kommunstyrelsen tar årligen ställning till **två vägledande grundnormer** för lägre försörjningsstöd till personer som vistas på behandlingshem/heldygnsvård eller i öppenvård utan kostnader för mat och bostad.

Om det i ett enskilt fall finns särskilda skäl kan försörjningsstödet enligt norm beräknas till en högre nivå. Det gäller när någon har förhöjda kostnader för en eller flera av de budgetposter som ingår i riksnormen och om dessa kostnader inte täcks av annan ersättning som handikappersättning, vårdbidrag eller underhåll. Bland annat motiverar följande skäl en förhöjning av normen:

- Merkostnader för särskild kost vid vissa sjukdomar
  - Skälet till behov av särskild kost ska alltid styrkas med intyg från lämplig sjukvårdsinstans. Det ska framgå av intyget hur länge bedömning gäller. Tillägg görs enligt Konsumentverkets beräkningar av merkostnader för särskild kost vid vissa sjukdomar.
  - Om den sökande har väsentligt ökade matkostnader, ska möjligheten till handikappersättning undersökas. Vid vissa sjukdomar kan den sökande vara i behov av särskilt näringstillskott. I de fall näringstillskott är ordinerat av läkare kan normen höjas med merkostnaden om det inte står helt klart att näringstillskottet ersätter vanlig mat och inte innebär någon merkostnad.
- Merkostnader i samband med att personer har ett boende där det inte är möjligt att laga sin egen mat. T.ex. hushåll som har ett tillfälligt boende på hotell

EU-regler/ Personer som vistas i Sverige på EU-rättslig grund eller lever här utan tillstånd

Se Socialstyrelsens publikation *Ekonomiskt bistånd, Handbok för socialtjänsten* sidan **38 ff.**

En utförlig vägledning om EU-rättens kopplingar till socialtjänstens uppdrag har utgivits av Socialstyrelsen 2014-06-16: *Rätten till socialt bistånd för medborgare inom EU/EES-området*. Dokumentet går att ladda ner från Socialstyrelsens hemsida.

Den fria rörligheten inom EU är en av grundpelarna för Europeiska unionen och det är därmed av yttersta vikt att säkerställa att myndighetsutövningen gentemot unionsmedborgare håller samma höga kvalitet som övrig myndighetsutövning inom socialtjänsten.

Unionsmedborgare som är ”ekonomiskt aktiva” och har uppehållsrätt samt deras familjemedlemmar ska behandlas som svenska medborgare vid tillämpningen av socialtjänstlagen. Eftersom det inte krävs någon registrering av uppehållsrätten hos någon svensk myndighet, måste socialtjänsten självständigt fatta beslut om huruvida den sökande har uppehållsrätt.

De unionsmedborgare som bedöms vara ”ekonomiskt icke-aktiva”, dvs inte tillhör kategorierna av egen företagare, arbetstagare eller arbetsökande med verklig möjlighet till anställning, har inte uppehållsrätt och har därmed en begränsad rätt till bistånd med stöd av socialtjänstlagen. Deras rätt begränsas till akut nödbistånd enligt 2 kap 1 § SoL. Därför är det särskilt angeläget att i varje enskilt fall utreda huruvida en EU-medborgare har uppehållsrätt i landet.

Bistånd till personer utan tillstånd att vistas i Sverige

Det finns olika skäl till att människor lever ”papperslöst” i Sverige och det finns olika vägar som leder till situationen. Några tillhör gruppen EU-migranter som saknar uppehållsrätt (enligt ovan), andra har fått avslag på sin asylansökan eller har haft ett giltigt visum men där giltighetstiden gått ut. Ytterligare några kan ha smugglats in över Sveriges gränser. Det kan också vara barn som fötts i Sverige, av ”papperslösa” föräldrar.

Socialtjänsten har också ett särskilt ansvar för barn, därför måste i en bedömning av en ansökan alltid beaktas om det finns barn i familjen. Detta utifrån bedömningen av ”barnets bästa”.

Kommunens yttersta ansvar innebär att de som vistas där får den akuta hjälp och det stöd de behöver. I motiven till Socialtjänstlagen betonas skyldigheten att hjälpa den enskilde när han eller hon har svårt att finna vägarna till den hjälp och service som samhället kan ge. Det gäller, framhålls det, grupper av hjälpbehövande som på grund av sin utsatta situation ibland saknar tillräcklig initiativkraft för att nå rätt i det komplicerade samhället.

Kommunens yttersta ansvar gäller alla som vistas i kommunen. Det finns således inga krav på att personen ska vara bosatt där. Bistånd till personer som inte har sitt bo och hemvist i kommunen kan begränsas till de akuta behoven, så kallat nödbistånd. Det nödbistånd som kan bli aktuellt innefattar exempelvis mat och logi men ska grundas på en individuell bedömning. Särskilt om det finns barn i hushållet ökar socialtjänstens ansvar att undanröja nöd, t.ex. genom att bistå med ett boende som ger barnet en skälig levnadsnivå. Kommunens ansvar kvarstår så länge personen visats i kommunen och inte får sitt behov tillgodosett på annat sätt.

Ofta uppkommer frågan under hur lång tid sådant nödbistånd kan utges. Socialtjänstlagen innehåller inte några tidsmässiga begränsningar för vad som avses med akut. Å andra sidan kan en EU-medborgare, enligt utlänningslagen, avvisas från landet under de tre första månaderna efter

inresan om han eller hon visar sig utgöra en orimlig belastning för biståndssystemet enligt socialtjänstlagen (2001:453). Vad begreppet *orimlig belastning* innebär är inte utrett men det räcker inte att en enstaka gång ha anlitat det sociala biståndssystemet för att vara en belastning.

Det finns ingen skyldighet för socialtjänsten att anmäla till polisen eller migrationsverket att en papperslös person söker bistånd.

Försörjningsstöd till skäliga kostnader utanför riksnormen

Boendekostnader

Se Socialstyrelsens publikation **Ekonomiskt bistånd, Handbok för socialtjänsten sidan 54 ff.**

Utgångspunkten vid bedömningen av vad som är skälig boendestandard är vad en låginkomsttagare på orten har möjlighet att kosta på sig. Inom Göteborgs stad förekommer olika hyresnivåer i olika stadsdelar. Vid bedömning av vad som är skälig boendekostnad i Göteborg, ska man utgå från den genomsnittskostnad för Stor-Göteborg som anges i *Försäkringskassans föreskrifter om genomsnittlig och högsta godtagbara bostadskostnad* som årligen fastställs för beräkning av bostadsbidrag m.m.

Riktlinjer för godkända bostadskostnader fastställs för Göteborg årligen genom beslut i kommunstyrelsen. Dessa riktlinjer ska inte uppfattas som absoluta gränser som inte kan överskridas. I nämndernas delegationsbestämmelser bör anges vilka beslutsnivåer som gäller. Det ska dock poängteras att bostadskostnaden för stora barnfamiljer, med fler än 3 barn, inte uppräknas automatiskt, utan ger endast en vägledning vid biståndsbeslut.

Hemförsäkring

Se Socialstyrelsens publikation **Ekonomiskt bistånd, Handbok för socialtjänsten sidan 65.**

Socialnämnden bör i regel godta den enskildes faktiska kostnader för hemförsäkring, om kostnaderna är skäliga.

Bistånd beviljas med faktisk kostnad till grundförsäkring som omfattar rättsskydd, ansvar, överfall och egendomsskydd. Extra försäkringar såsom allrisk-, oturs- och hemplusförsäkring etc. ingår inte i vad som betecknas som grundförsäkring.

Alla som är folkbokförda på en adress och har någon form av hushållsgemenskap täcks av lägenhetsinnehavarens hemförsäkring, t.ex. unga vuxna som bor kvar hemma hos föräldrarna eller syskon eller kamrater som delar lägenhet.

Personer som är inneboende utgör undantag och ska uppmanas skaffa en egen hemförsäkring.

Utgift för hemförsäkring beviljas månadsvis. Möjligheter till nedsatt premie via fackförening ska beaktas.

Hushållsel

Se Socialstyrelsens publikation **Ekonomiskt bistånd, Handbok för socialtjänsten sidan 64.**

Socialnämnden bör i regel godta den enskildes faktiska kostnader för hushållsel, om kostnaderna är skäliga.

Vid bedömning av skälig kostnad, utöver den fasta kostnaden, för hushållsel kan Konsumentverkets beräkningar avseende uppskattad genomsnittlig förbrukning i kilowatt i hyreslägenhet för olika hushållsstorlekar vara vägledande men ska inte ses som ett tak. Möjlighet till individuella bedömningar ska finnas.

Vissa elbolag erbjuder även telefoni och internetuppkoppling i kombinerade avtal, men dessa kostnader ska inte inkluderas i elkostnaden.

När personer delar lägenhet utan att dela hushållsgemenskap ska kostnaderna för den fasta avgiften och elförbrukningen delas på antal personer, inklusive antal barn.

Försörjningsstöd till elkostnad ska prövas av den förvaltning där den sökande är aktuell vid räkningens förfalldatum.

Socialtjänsten bör stödja den enskilde att teckna det mest fördelaktiga avtalet med sin elleverantör.

Högtider, utökat försörjningsstöd

Hushåll med barn, som uppburit ekonomiskt bistånd under minst 10 månader, har rätt till utökat försörjningsstöd under motsvarande en valfri högtidsdag under en 12-månaders period. Under denna dag fördubblas dagsnormen enligt riksnormen för respektive hushåll.

Lokala resor och arbetsresor

Se Socialstyrelsens publikation **Ekonomiskt bistånd, Handbok för socialtjänsten sidan 64 och 76.**

I Göteborg är biståndsnormen vad gäller lokala resor något mer generös än en strikt tillämpning av Socialtjänstlagen. I lagen nämns arbetsresor men i Göteborg har kommunstyrelsen angivit att:

”Bistånd till kostnaden till lokala resor med ett periodkort (Kommunladdning Göteborg 30 dagar) per månad kan i de flesta fall anses vara nödvändigt för att den enskilde skall tillförsäkras en skälig levnadsnivå”.

Vuxna sökande beviljas kostnad för månadsladdning avseende lokala resor inom ramen för försörjningsstödet. Den faktiska kostnaden för arbetsresor till och från arbetsplatsen med kollektiv trafik beviljas.

Personer över 65 år har gratis resor inom vissa timmar under dagen och beviljas i normalfallet inte något periodkort.

Bilnehav

Om bilen är en förutsättning för att den sökande ska kunna ta sig till och från sitt arbete eller om den behövs i arbetet godtas bilnehav. Om innehav av bil godtagits ska bistånd till

kostnader för bilen beviljas som t.ex. skatt, försäkring och besiktning. Milersättning som utbetalas på lön räknas inte som inkomst då den ska täcka de faktiska driftskostnaderna för bilen.

I övrigt bedöms innehav av bil vara en lätt realiserbar tillgång och som kan godtas under högst en månad medan bilen säljs.

Färdtjänstresor

För färdtjänst beviljas som huvudregel grundavgiften. Månadskort beviljas inte samtidigt. Bistånd till avgift för Riksfärdtjänst ska bedömas på samma sätt som kostnad för andra resor som inte är lokala. Sjukresor ingår inte i färdtjänstavgiften.

Resa till begravning

Bistånd kan beviljas för resa inom Sverige om den avlidne är nära anhörig eller annan närstående. Med nära anhörig menas make/maka eller motsvarande, förälder, barn, syskon, mor- och farförälder och barnbarn. Med annan närstående menas person som, utan att vara nära anhörig, stått den sökande mycket nära.

Sjukresor

Bistånd till sjukresor beviljas till egenavgiften upp till högkostnadsskyddet.

Skolkort för Västtrafik

Skolkort för barn i grundskolan prövas och beviljas av skolan. Ekonomiskt bistånd till skolkort kan beviljas om skolan avslagit ansökan och om skolan ligger på sådant avstånd från hemmet att resor är nödvändiga. Vid flytt kan skolkort övergångsvis beviljas innan barnet hinner byta skola.

Elever i ungdomsgymnasiet beviljas vanligtvis skolkort från skolan. Bistånd till skolkort för gymnasieungdomar är därför inte nödvändigt. Familjer med låga inkomster har rätt till extra tillägg till studiebidraget och i ett sådant läge kan behovet tillgodoses den vägen.

Bistånd till fritidsladdning kan beviljas från och med sommarlovet efter 6:e klass.

Medlemskap i fackförening och arbetslöshetskassa

Se Socialstyrelsens publikation **Ekonomiskt bistånd, Handbok för socialtjänsten sidan 65**.

Bistånd till avgift till fackförening eller arbetslöshetskassa ska beviljas med det belopp som gäller för den organisation den sökande tillhör. Den sökande ska dock innan beslut fattas uppmanas att undersöka och återkomma med besked om möjlighet till reducerad avgift.

Bistånd till livsföring i övrigt

Se Socialstyrelsens publikation **Ekonomiskt bistånd, Handbok för socialtjänsten sidan 68 ff.**

Till kategorin ”livsföring i övrigt” hör sådana biståndsbehov som inte ingår i riksnormen eller i de skäligena kostnaderna enligt ovan. I Socialstyrelsens handbok ges följande definition:

”Med begreppet (livsföring i övrigt) avses alla de olika behov som den enskilde kan ha för att tillförsäkras en skälig levnadsnivå och som inte omfattas av försörjningsstödet. Det kan vara fråga om bistånd till läkarvård eller tandvård, glasögon, möbler, husgeråd, vinterkläder, vård- och behandlingsinsatser för missbrukare, hemtjänst, särskilt boende för äldre och funktionshindrade m.m. Det är inte möjligt att lämna en uttömmande uppräkningslista av vilka insatser eller behov som ska anses ingå. En individuell bedömning måste, liksom är fallet nu, göras i varje enskilt fall.”

Det ligger i både kommunens och den enskildes intresse att biståndet utformas så att det svarar mot det mål man vill uppnå. För att den biståndssökande ska nå målen om ett självständigt liv och egen försörjning kan han eller hon ha behov av insatser utöver försörjningsstödet. Även förebyggande och rehabiliterande aspekter kan därför påverka socialtjänstens bedömning.

I den följande förteckningen, i bokstavsordning, är olika ändamål listade, som erfarenhetsmässigt förekommer i samband med ansökningar av ekonomiskt bistånd.

En noggrann prövning ska ske av om behovet kan tillgodoses på annat sätt eller till lägre kostnad. Den sökandes tidigare och väntade möjligheter att själv tillgodose behovet ska alltid beaktas vid prövningen.

Avgifter för kommunal service, ansöknings- och förmedlingsavgifter m.m.

Se Socialstyrelsens publikation **Ekonomiskt bistånd, Handbok för socialtjänsten sidan 157, 160.**

Kommunfullmäktige fattar årligen beslut om avgifter för olika typer av kommunal service i samband med att kommunens budget fastställs.

Barnomsorgsavgifter

Barnomsorgsavgift kan beviljas första månaden i avvaktan på att avgiftsbefrielse fastställs av barnomsorgen. Sökande kan kontakta barnomsorgen och ansöka om nedsättning av avgiften. Detta gäller även för förskoleverksamhet och skolbarnomsorg.

Ansvarig socialsekreterare kan behöva lämna intyg till den enskilde för att få avgiftsbefrielse.

Hemtjänstavgift

Ekonomiskt bistånd beviljas i normalfallet inte till kostnaden för hemtjänstavgift eftersom den enskilde alltid ska ha ett skäligt belopp kvar till sina utgifter efter det att hyra och hemtjänstavgift betalats, s.k. förbehållsbelopp.

Om en person som betalar hemtjänstavgift ansöker om bistånd till glasögon eller tandvård ska de i första hand uppmanas att ansöka om nedsättning av hemtjänstavgiften.

Avser ansökan en annan utgift, som ingår i begreppet skälig levnadsnivå, utgör hemtjänstavgiften en godkänd kostnad i den ekonomiska beräkningen.

Begravning

Se Socialstyrelsens publikation Ekonomiskt bistånd, Handbok för socialtjänsten sidan 79 ff.

Begravningskostnader ska i första hand täckas av tillgångar i dödsboet eller genom de försörjningsskyldiga, dvs. föräldrars inkomster eller tillgångar när det gäller barn och ungdomar som omfattas av föräldrarnas försörjningsskyldighet.

Begravningskostnader går före alla andra kostnader som kan belasta dödsboet. Vid bedömning av försörjningsskyldigas betalningsförmåga prövas detta mot gällande norm för försörjningsstöd. Hänsyn ska tas till tillgångar exempelvis i form av försäkringar.

Begravningskostnader ska som huvudregel endast beviljas vid ansökan från dödsbodelägaren eller från den som är försörjningsskyldig för den avlidne.

Alla kända tillgångar som finns på dagen för dödsfallet avräknas direkt vid ansökan om begravningskostnad, även eventuell kommande skatteåterbäring. Avräkning sker också gentemot inkomster som inkommer till dödsboet efter dödsfallet, t.ex. pensionsutbetalning.

Som huvudregel ska kända inestående inkomster ej förskottas med hjälp av ekonomiskt bistånd. Istället förväntas den sökande kunna begära avbetalning hos begravningsentreprenören.

Rätten till bistånd omfattar kostnader som är nödvändiga för att begrava den avlidne på bostadsorten. Merkostnader för att begrava den avlidne på annan ort i eller utanför Sverige beviljas generellt inte. Sådana merkostnader får de anhöriga bekosta.

Bistånd kan beviljas med maximalt 36 % av prisbasbeloppet avseende begravningen och 14 % av prisbasbeloppet avseende kostnad för gravsten, transport, förtäring och blomdekoration. Vid en begravning i utlandet anses eventuella merkostnader kunna ingå i de ovan nämnda 14 procenten.

Om en svensk resenär avlider på utlandsresan är det i första hand antingen personens reseförsäkring eller de anhöriga, som får ansvara för kostnaden för transport av den avlidna till Sverige. Om försäkring saknas och anhöriga inte har ekonomisk möjlighet att betala för hemtransport, ordnar ambassaden en enkel och värdig begravning utomlands. Även när begravningen sker utomlands ska som huvudregel de faktiska kostnaderna styrkas.

Ålderspensionär får ha sparade medel avsedda till begravningskostnad med ett halvt basbelopp utan att det räknas som inkomst i försörjningsstödet.

Det är oftast nödvändigt att ha kontakt med Boutredningsenheten i samband med ärenden om begravningskostnader. De hjälper till med dödsboutredningar och tar hand om dödsbon som saknar kända delägare. Man utför även dödsboanmälningar när en person har avlidit och tillgångarna i boet endast täcker begravningskostnaderna.

Begravning av asylsökande/papperslös

Om den avlidne inte har varit folkbokförd i Sverige ska den kommun där dödsfallet inträffade ordna gravsättningen.

Vistelsekommunen har det yttersta ansvaret enligt socialtjänstlagen och kan inte få ersättning från Migrationsverket för bistånd till begravningskostnad som man beviljat dödsboet enligt 4 kap. 1 § SoL. Kommunen har rätt till ersättning för kostnaderna från dödsboet.

I dessa fall är det den aktuella stadsdelsförvaltningen som har att utreda och bevilja bistånd till begravningskostnader.

Flyttkostnader

Se Socialstyrelsens publikation Ekonomiskt bistånd, Handbok för socialtjänsten sidan

75

Flyttkostnader kan beviljas om det är en förutsättning för att uppnå en skälig levnadsnivå. Hyreskontrakt på ny bostad ska uppvisas innan bistånd beviljas.

I första hand förväntas att den enskilde organisera sin flyttning själv. Kostnad beviljas för hyra av släpkärra eller mindre lastbil inklusive kostnader för bensin och försäkring mot uppvisande av kvitto.

Kostnad för att anlita en flyttfirma kan beviljas i undantagsfall, då det finns individuella skäl pga. ålder, sjukdom eller andra orsaker. Den sökande får själv anlita flyttfirma efter inhämtande av kostnadsförslag.

Om socialtjänsten står för beställningen av flyttfirma gäller Göteborgs Stad upphandlade avtal med flyttfirmor.

Vid flytt till annan ort av arbetsmarknadsskäl ska utredas om behovet kan tillgodoses genom bidrag från Arbetsförmedlingen. Endast om särskilda skäl finns godtas anlitan av flyttfirma.

Glasögon eller kontaktlinser

Se Socialstyrelsens publikation Ekonomiskt bistånd, Handbok för socialtjänsten sidan

72f.

Den sökande ska uppvisa kostnadsförslag som styrker behovet av glasögon och vad som ingår i begärt pris. Kostnaden för undersökning/kostnadsförslag beviljas om samråd har skett med socialtjänsten. Respektive stadsdelsnämnd avgör själv om intyg ska begäras från ögonläkare eller legitimerad optiker. Göteborgs Stad har upphandlade avtal med vissa optiker. Klienten bör i första hand rekommenderas att anlita någon av dessa.

Om det finns medicinskt behov av t.ex. särskild slipning eller behandling av glasen ska det framgå av intyget. Den extra kostnaden ska godtas om speciell slipning eller behandling är det enda alternativet för att korrigera sökandens synfel.

Kostnad för ögonlinser ska godtas om det är det enda alternativet för sökanden och behovet är styrkt med läkarintyg.

Bistånd till vanliga läsglasögon som är avsedda för personer med avtagande synskärpa s.k. ålderssynthet tillgodoses inom ramen för riksnormens post för hälsa och hygien.

Hemutrustning

Se Socialstyrelsens publikation **Ekonomiskt bistånd, Handbok för socialtjänsten sidan 155 f.**

Socialnämnden bör ge ekonomiskt bistånd till den hemutrustning som behövs för att ett hem ska kunna fungera.

Hel grundutrustning

Det bör finnas särskilda skäl för att socialtjänsten ska ge bistånd till grundutrustning av ett hem. Enbart ekonomiska förhållanden är inte tillräckliga skäl. Vid tillfälligt behov av försörjningsstöd utgår i normalfallet inte bistånd till hemutrustning. Det bör finnas ett hyreskontrakt på åtminstone 6 månader för att fullständig grundutrustning ska beviljas. Biståndsbedömningen bör föregås av ett hembesök.

Följande ska övervägas:

- Är bostaden ett led i en rehabilitering,
- Behöver den enskilde omgående flytta till en annan bostad till följd av att han eller hon är eller har varit utsatt för våld eller andra övergrepp av närstående eller för något annat brott.
- Är behovet akut och nödvändigt för att sökanden med kort varsel ska kunna flytta in i en anvisad bostad?
- Kommer sökanden att inom rimlig tid själv kunna förbättra sin ekonomi och skaffa sig eller komplettera en hemutrustning?
- Vilka möjligheter har sökanden haft att spara till eller planera för boende och hemutrustning?
- Unga människor som flyttar hemifrån ska normalt inte kunna få bistånd till grundutrustning. (Undantag: ungdomar som flyttar efter socialtjänstens initiativ)
- När det gäller barnfamiljer ska barnen behov beaktas särskilt
- Om behovet av bistånd är föranlett av en orsak som kan täckas av hemförsäkring ska detta alltid prövas i första hand.

Vad som är nödvändig hemutrustning kan inte fastställas en gång för alla. Bedömningen måste anpassas efter den allmänna standardutvecklingen i samhället, dvs. till vad människor med begränsade inkomster kan kosta på sig.

I situationer då det är fråga om behov av ”fullständig grundutrustning” kan ett belopp motsvarande 20 % av prisbasbeloppet beviljas för ensamstående, 25 % för sammanboende - samt 4 % per barn utgöra ett riktmärke. En dammsugare ingår i ovan nämnda belopp.

Flyktingar eller utländska medborgare som fått uppehållstillstånd p.g.a. anknytning till flykting, ska hänvisas att ansöka om hemutrustningslån hos CSN.

Utbudet av andrahandsaffärer kan rekommenderas som ett alternativ.

Faktiska inköp ska verifieras med kvitton.

Begränsad grundutrustning

Begränsad hemutrustning beviljas vid behov personer som har tillfälligt behov av försörjningsstöd men inte kan vänta med inköp tills de har egen inkomst. Biståndet syftar till att den sökande ska kunna ta en lägenhet i besittning och innefatta möbler i kök och sovrum samt husgeråd. Begränsad grundutrustning består av säng, lampor, köksbord och köksstolar.

Kompletterande grundutrustning

I situationer då det är fråga om behov av ”kompletterande grundutrustning” ska ett biståndsbeslut bygga på en individuell bedömning av biståndsbehovet.

Radio, TV bör ingå i en hemutrustning. Dator med internetuppkoppling kan ingå. Vid bedömning av behovet av dator med internetuppkoppling bör särskild hänsyn tas till behoven hos barn och ungdomar som går i skolan.

Diskmaskin

Bistånd till diskmaskin beviljas endast om det finns ett medicinskt behov som är styrkt med intyg från adekvat vårdinrättning och behovet inte kan tillgodoses genom exempelvis handikappanpassning, genom att det finns annan boende i hushållet eller genom hemtjänst. Bistånd till diskmaskin ska inte beviljas om hyresvärden motsätter sig en installation av maskinen i lägenheten.

Reparationskostnader

Avser kostnader för reparation p.g.a. onormalt slitage eller skadegörelse i hyreslägenhet. Ett sådant bistånd ingår generellt inte i skälig levnadsnivå .

Tvättmaskin

Bistånd till inköp av tvättmaskin kan beviljas om det finns en fysiskt eller psykiskt funktionsnedsättning hos den sökande, som gör det omöjligt att använda fastighetens tvättstuga. Bistånd kan även beviljas till personer som av medicinska skäl är tvingade att tvätta mycket mer än normalt. Behovet ska styrkas med intyg från adekvat vårdinrättning.

Det kan också förekomma situationer då respekten för de kulturella renlighetskoderna, tvättregler, hos någon person som tillhör en av de nationellt erkända etniska minoriteterna, kan bidra till att motivera bistånd i form av en tvättmaskin.

En förutsättning för biståndet är att behovet inte kan tillgodoses genom exempelvis handikappanpassning, annan boende i hushållet eller genom hjälp i hemmet. Om behov av tvättmaskin uppstått p.g.a. att fastigheten saknar tvättstuga ska sökanden i första hand hänvisas till hyresvärden, hyresgästföreningen eller hyresnämnden. Bistånd till tvättmaskin ska inte beviljas om hyresvärden motsätter sig en installation av maskinen i lägenheten.

Magasinerings av bohag

I det fall någon ansöker om magasinerings av bohag ska en uppskattning av bohagets värde göras innan bistånd beviljas, för att förhindra orimliga kostnadsåtaganden för den enskilde. Bedömningen ska grunda sig på bohagets skick och storlek samt om kostnaderna för magasinerings överstiger kostnaden för nyanskaffning av bohag. Detta bör ske genom ett hembesök.

I första hand ska avtalet med magasineringsföretaget undertecknas av den enskilde, som också faktureras kostnaderna.

Hälso- och sjukvård

Se Socialstyrelsens publikation **Ekonomiskt bistånd, Handbok för socialtjänsten sidan 70 f.**

Avgifter för sjukvårdande insatser m.m.

Bistånd kan utgå till skäligena kostnader för läkarvård, sjukvårdande behandlingar och receptbelagd medicin vilka ingår i högkostnadsskyddet och mot uppvisande av kvitto.

Det finns i Sverige en särskild lagstiftning som reglerar rätten till hälso- och sjukvård för papperslösa personer och EU-medborgare utan uppehållsrätt¹. Vid prövning av rätten till ekonomiskt bistånd vid akuta situationer ska kostnader för läkarbesök som bedömts ej kunna anstå och läkemedel som förskrivits med stöd av den lagen och regleras genom förordning², bedömas avse akuta behov. Kostnaden är genom förordning begränsad till 50 kr per läkarbesök och 50 kr per läkemedel.

Ekonomiskt bistånd till fysisk träning tillgodoses i första hand inom riksnormens utrymme för lek och fritid. Utökad bistånd till fysisk träning förutsätter att den enskilde har ett speciellt behov av insatsen, utöver den fysiska träning som alla behöver. Det kan t.ex. handla om en del i en planerad rehabilitering t.ex. fortsatt träning efter sjukgymnastik – eller för att bryta social isolering. En individuell bedömning av biståndsbehovet ska föregå beslutet.

Kostnad för mammografi och cytologprov beviljas.

Om socialtjänsten begär att klienter inskaffar intyg som utgör grund för besluten ska kostnaden för intygen beviljas.

Kostnad för faktureringsavgift godkänns inte.

Avgift för sjukhusvård

Det kan finnas skäl att bevilja ekonomiskt bistånd till ett högre belopp i samband med sjukhusvistelse, nämligen mellanskillnaden mellan avgiften för sjukhusvård och normbeloppet för livsmedel.

Behandling av spelberoende, etc.

Landstinget (VGR) har huvudmannaansvar för behandling av sådana yttringar av psykisk ohälsa som kan ge upphov till olika former av beroenden och missbruk som inte avser alkohol eller drogmissbruk, såsom exempelvis spelmissbruk, matmissbruk, köpmisbruk och sexmissbruk. Huvudregeln är att bistånd till sådan kostnad inte beviljas.

Beträffande spelberoende kan behovet av behandling tillgodoses genom social resursförvaltning som erbjuder behandling.

Psykoterapikostnader mm

Landstinget (VGR) har huvudmannaansvar för behandling i form av psykoterapi. Huvudprincipen är därför att bistånd till kostnad för psykoterapi inte ska beviljas genom försörjningsstöd från kommunen. Den som söker sådant bistånd ska hänvisas till vårdcentral eller närmaste mottagning för psykiatriska öppenvården.

---

¹ Svensk författningssamling, Lag om hälso- och sjukvård till vissa utlänningar som vistas i Sverige utan nödvändiga tillstånd (SFS 2013:407)

² Förordning (2013:412) om vårdavgifter m.m. för utlänningar som vistas i Sverige utan nödvändiga tillstånd

Tekniska hjälpmedel

Bistånd beviljas efter sedvanlig ekonomisk prövning till egenavgiften för läkarföreskrivna hjälpmedel som t.ex. hörapparat, batterier, ortopediska inlägg etc. om behovet inte kan tillgodoses via landstinget eller försäkringskassan. Bistånd till ortopediska skor omfattas av egenavgift och beviljas efter remiss från läkare.

Juridiska kostnader och stämpelavgifter

Advokatkostnader

I första hand ska den sökande utnyttja det rättsskydd som ingår i hemförsäkringen. Detta rättsskydd gäller t.ex. för tvister angående vårdnad och underhåll men inte för tvister som rör äktenskapsskillnad, upplösning av samboförhållanden eller bodelning. I vissa fall kan rättshjälp från staten beviljas om det finns behov av mer omfattande insatser av juridiskt ombud. Hjälpen prövas utifrån den enskildes ekonomi och är numera avsevärt begränsad. Ekonomiskt bistånd kan beviljas till självrisken vid rättsskydd och till den kostnad som tillkommer sökanden vid statlig rättshjälp om målet gäller familjerättsliga ärenden.

Identitetshandlingar/pass

Kostnad för identitetskort är en godkänd utgift, däremot beviljas inte kostnader för pass som ID-handling.

Stämpelavgifter

Huvudregeln är att bistånd till stämpelavgifter inte beviljas. I enskilda fall kan kostnaden beviljas, om det är viktigt att en äktenskapsskillnad eller bodelning genomförs.

Kostnader för pass, som resedokument, beviljas som huvudregel inte.

Kostnader i samband med ansökan om svenskt medborgarskap beviljas inte.

Migrationsverkets avgifter för ansökan om uppehålls- och/ eller arbetstillstånd beviljas inte eftersom skyddsbehövande och sökande av humanitära skäl inte behöver betala sådana kostnader.

För asylsökande i Sverige och för maka, make eller sambo samt barn under 18 år som vill återförenas med en utlänning som har fått uppehållstillstånd som skyddsbehövande eller av humanitära skäl tas ingen avgift ut.

Flera stora medborgargrupper och vissa studerande är också undantagna från avgift.

Kläder och skor utöver vad som ingår i försörjningsstödet

Klädutröstning inför institutionsvistelse

Extra bidrag till kläder och skor beviljas som huvudregel inte. Sökande som placeras för vård eller behandling kan vid akut behov av kläduströstning få bistånd till kläder och skor.

Behov av särskilda kläder eller skor

Alla normala utgifter för kläder och skor ingår i riksnormen. Här avses engångskostnader för specialbeställda kläder eller skor som inte täcks av handikappersättning.

Särskild klädedräkt som är att hänföra till traditioner inom någon av de nationellt erkända etniska minoriteterna, t.ex. finsk-romsk klädedräkt, kan beviljas efter individuell bedömning av personens behov av bistånd.

Ett eventuellt bistånd beviljas endast till merkostnader.

Skoinlägg – se tekniska hjälpmedel

Rekreation

Se Socialstyrelsens publikation **Ekonomiskt bistånd, Handbok för socialtjänsten sidan 78 f.**

Socialnämnden bör ge ekonomiskt bistånd till skäligen kostnader för rekreation, om det finns särskilda skäl.

Det kan finnas särskilda behov av rekreation, t.ex. hos barnfamiljer som under lång tid på grund av ekonomiska problem inte har kunnat få någon form av semester och hos vuxna med långvariga medicinska eller sociala problem. Om det finns barn i hushållet, bör socialnämnden göra en särskild bedömning av barnets behov.

För ensamstående vuxna kan bistånd beviljas endast när det finns mycket starka sociala eller medicinska skäl. Detta kan t ex avse resa till anhörig i rehabiliterande syfte.

Fritidspengen

Riksdagen beslutade 2010707 att införa en särskild riktad kostnadsersättning för ledarledda fritidsaktiviteter till barn som lever i hushåll med långvarigt beroende av försörjningsstöd. Hushållet ska ha haft sådant stöd under minst sex månader den senaste tolv månadersperioden.

Socialtjänsten bör i samband med ansökan om försörjningsstöd informera om fritidspengen.

Syftet med fritidspengen är att förbättra möjligheterna för barn i ekonomiskt utsatta familjer att delta i organiserade fritidsaktiviteter i samma utsträckning som andra barn.

Fritidspengen är inte en del av det ekonomiska biståndet utan en fristående ersättning till ett hushåll för faktiska kostnader för ett barns fritidsaktiviteter.

Fritidspengen får inte medföra att riksnormen beräknas till en lägre nivå. Fritidspengen får inte heller påverka möjligheten att höja nivån på riksnormen exempelvis om det är en förutsättning för att ett barn ska kunna delta i fritidsaktiviteter.

Fritidspengen är alltså en rätt till ersättning för fritidsaktiviteter utöver det som ges inom ramen för riksnormen eller bistånd för livsföringen i övrigt. Det senare kan gälla t.ex. en koloni- eller lägervistelse.

Ersättningen är maximalt 3000 kronor per kalenderår för barn som går i åk 4-9 i grundskolan.

För elever i specialskolan gäller fritidspengen även för barn som går i årskurs 10.

För barn som bor i växelvis boende utgår halva ersättningen.

Lägerverksamhet mm. för barn

Med utgångspunkt från barns behov kan bistånd beviljas till kostnad för exempelvis lägerverksamhet, idrottsresor eller kolonivistelse utanför skolans ram, utan att det finns särskilda sociala skäl om kostnaden är skälig.

Simskola

Skolan har ansvar för att elever uppnår simkunnighet senast i årskurs fem. Kostnad kan bedömas ingå i aktivitet som bekostas med fritidspengen.

Träningskort/simningskort/ fysisk aktivitet på recept

Fysisk träning tillgodoses inom riksnormens post för lek och fritid. Vid medicinska behov tillgodoses behovet av sjukvårdshuvudmannen (t.ex. genom sjukgymnastik)

Om det handlar om sjukvårdande aktivitet beviljas kostnaden om den ingår i högkostnadsskyddet. Om det är en friskvårdande aktivitet i allmänhet ingår kostnaden i posten lek och fritid.

Skulder/Skuldsanering

Se Socialstyrelsens publikation Ekonomiskt bistånd, Handbok för socialtjänsten sidan 82.

Socialnämnden bör ge ekonomiskt bistånd till betalning av skulder, endast om det är enda möjligheten för den enskilde att uppnå en skälig levnadsnivå. Nämnden bör ge bistånd till skulder efter en individuell prövning och när det enligt nämndens bedömning skulle få allvarliga sociala konsekvenser för den enskilde om skulden inte betalas. Det kan t.ex. gälla skulder för boendekostnader eller hushållsel.

Lån som tagits för att undanröja en akut situation och där den sökande annars skulle ha beviljats bistånd bör beviljas, t.ex. lån till hyra i väntan på nybesök.

Hyresskuld

Vid hyresskuld, se den särskilda riktlinjen ang. vräkningsförebyggande arbete.

Om sökanden har problem med överskuldsättning och bristande kontroll över sin ekonomi ska han eller hon erbjudas hjälp av budget- och skuldrådgivare för att undersöka rätten till skuldsanering. (kontakta förvaltningen för konsument- och medborgarservice

För att undvika upprepning ny skuldsättning ska hushåll som beviljats bistånd till hyresskuld följas upp. I samband med reglering av en hyresskuld hos en barnfamilj ska en arbetsplan för hur uppföljningen ska genomföras upprättas tillsammans med den sökande och aktuellt bostadsbolag. Det ska särskilt uppmärksammas om hyresskulderna kan vara ett uttryck för omsorgssvikt från föräldrarnas sida och om det därmed finns anledning till oro för barnens hälsa och utveckling.

Bistånd till skulder kan beviljas för hushållsel i de fall där avstängning medför alltför stora sociala konsekvenser för hushållet. Även i detta sammanhang ska barnets situation uppmärksammas särskilt.

Skuld till förskolan

Skuld för avgift för förskoleverksamhet behandlas normalt som andra skulder. Den sökande har möjlighet att göra upp en avbetalningsplan med förvaltningen. Hotas ändå barnet av uppsägning från plats i barnomsorgen och det är viktigt att så inte sker, bör ansvarig för barnomsorgen kontaktas, om den enskilde lämnar samtycke.

Spädbarnsutrustning

Se Socialstyrelsens publikation Ekonomiskt bistånd, Handbok för socialtjänsten sidan 156.

Socialnämnden bör ge ekonomiskt bistånd till skäliga kostnader för nödvändig spädbarnsutrustning i samband med ett barns födelse, bl.a.

- säng med sängkläder och andra tillbehör,
- skötbädd med tillbehör,
- bäarsele,
- begagnad barnvagn med tillbehör
- utrustning för bad.

Den som en längre tid haft försörjningsstöd eller inkomster i nivå med normen kan beviljas bistånd till del av eller full grundutrustning för spädbarn. Biståndet prövas utifrån det faktiska

behovet och sökandens egna möjligheter att tillgodose behovet, exempelvis genom arv från äldre syskon.

Kostnad för spädbarnsutrustning kan utgå för första barnet med 10 procent av prisbasbeloppet. För efterkommande barn kan ett lägre belopp utgå.

Bistånd till studerande

Se Socialstyrelsens publikation **Ekonomiskt bistånd, Handbok för socialtjänsten sidan 102.**

För Göteborgs Stad gäller särskilda riktlinjer kring möjligheterna för långtidsberoende personer (mer än 12 månader) att studera även på gymnasienivå, t.ex. för att komplettera sina ofullständiga gymnasiebetyg.

Arbetsmarknadens krav på utbildningskompetens har successivt ökat, samtidigt som många långtidsberoende klienter upplever hinder att investera i sin egen förkovran både utifrån tidigare erfarenheter av utbildning och på grund av begränsande ekonomiska möjligheter. Det är socialtjänstens uppgift att vid behov motivera den enskilde till att komplettera sin grundutbildning. Det kan också gälla erbjudande om kompetenshöjande insatser i form av förberedande arbetslivsinriktad rehabilitering, alternativt arbetsträning och praktik.

I syfte att motverka fortsatt långvarigt bidragsberoende har kommunstyrelsen antagit särskilda riktlinjer som reglerar rätten att komplettera sin grundutbildning, samtidigt som man uppbär ekonomiskt bistånd. Sådan komplettering är också möjlig på gymnasienivå och innebär därmed en mer generös hållning än vad en strikt tillämpning av SoL medger. Följande punktlista utgör en beskrivning av villkoren kopplade till ett sådant erbjudande:

- Vuxna individer som haft försörjningsstöd i mer än 12 månader kan efter individuell prövning komma ifråga för insatser i form av studier med bibehållet försörjningsstöd
- Beslut om försörjningsstöd under studier ska grundas på en studieplan som upprättas tillsammans med den enskilde individen och vägledningen vid Förvaltningen för arbetsmarknad och vuxenutbildningen
- Samråd ska även ske med Arbetsförmedlingen för att säkerställa att någon arbetsmarknadspolitisk insats inte är aktuell därifrån.
- Studiernas inriktning bör i första hand avse grundutbildning för vuxna och komplettering av utbildningar på gymnasienivå
- Erbjudande om studiemöjligheter ska bygga på den enskildes individuella förutsättningar att etablera sig på arbetsmarknaden
- Den enskildes motprestation blir att följa studieplanen, vilket socialtjänsten fortlöpande ska följa upp
- Ett biståndsbeslut som avser studier på gymnasienivå ska fattas med stöd av 4 kap. 2 § SoL, dvs. utöver nämndens skyldighet

Observera att ovanstående villkor inte omfattar några begränsningar i ålder.

Ofta handlar det om att bistå med att komma igång med studierna och skapa nya positiva erfarenheter av studier som i sin tur kan bidra till ökad motivation till ytterligare förkovran och öka anställningsbarheten.

Biståndet ska också syfta till att den enskilde senare väljer att nyttja de ordinarie stödformer som samhället erbjuder för vuxenstudier. Under den period som ekonomiskt bistånd beviljas bör inga krav ställas på den enskilde att söka studiebidrag. Dessa är starkt begränsade i tid och skulle försvåra för den enskilde att studera vidare med stöd av egen finansiering om studiebidragen nyttjas redan initialt på grundskolenivå.

Avdrag vid ogiltig frånvaro vid enstaka frånvarodagar

Avdrag vid ogiltig frånvaro bör göras vid t.ex. SFI-studier, andra studier, praktik eller arbetsmarknadsinsatser som helt eller delvis är finansierade med försörjningsstöd.

Försörjningsstöd ska inte kompensera en inkomst som den enskilde går miste om genom frånvaron (utbildningsbidrag, A-kassa osv.).

I de fall försörjningsstödet utgör komplettering till annan ersättning bör avdrag göras med det belopp den enskilde går miste om eller minst 200 kronor per heldag och 100 kronor per halvdag.

I de fall studierna helt finansieras med försörjningsstöd görs vid ogiltig frånvaro avdrag med 200 kronor per heldag och 100 kronor per halvdag.

Bistånd till studerande i andra fall

Studeranden som inte är långvarigt beroende av ekonomiskt bistånd kan vara berättigade till bistånd i samband vissa akuta nödsituationer. Kompletterande socialbidrag kan utges vid partiella studiehinder som orsakas av sjukdom eller handikapp, vid rehabiliterande åtgärder och till studerande med minderåriga barn i akuta nödsituationer.

En studerande som uppbär studiemedel, ska inte tvingas avbryta sina studier för att make/sambo tillfälligt blir i behov av ekonomiskt bistånd. Behöver familjen bistånd under längre tid bör en bedömning göras avseende studiernas inriktning och omfattning. Om bedömning görs att studierna kommer att medföra att den studerande blir självförsörjande inom rimlig tid, behöver inte studierna avbrytas. Vid beräkning av ekonomiskt bistånd för hushåll där den ene uppbär studiemedel ska detta medräknas som gemensam inkomst.

Vid prövning av hur stort ekonomiskt bistånd som ska utgå i sådana fall kan hänsyn tas till den studerandes merkostnader för undervisningsmaterial med två procent per månad eller nio procent per termin, av prisbasbeloppet.

Studenten

Barn till familjer som haft långvarig försörjningsstöd kan beviljas bistånd till kostnad i samband med studenten efter individuell bedömning med 3 % av prisbasbeloppet.

Tandvård

Se Socialstyrelsens publikation Ekonomiskt bistånd, Handbok för socialtjänsten sidan 155

Socialnämnden bör ge ekonomiskt bistånd till skäligen kostnader för akut och nödvändig tandvård. Hit räknas också förebyggande åtgärder mot karies och tandlossning.

Akut tandvård

Med akut tandvård avses ett ofrånkomligt behov av behandling vid värk, infektiösa tillstånd och traumaskador. Det ska av tandvårdsräkning eller genom kontakt med behandlande tandläkare framgå att behovet av behandling var akut.

Om behovet av tandvård är akut, bör socialnämnden inte ställa krav på att den enskilde ansöker om ekonomiskt bistånd före behandlingen.

Nödvändig tandvård

Beslut om att bevilja nödvändig tandvård ska ske i syfte att uppnå godtagbar tuggförmåga, förhindra väsentligt försämrad tandstatus och vara en förutsättning för att fungera socialt och kunna arbeta. Biståndet ska vara tidsbegränsat och företrädesvis beviljas hushåll med långvarigt biståndsbehov. Konsultation med socialsekreterare ska som huvudregel ske innan inhämtande av kostnadsförslag. Icke akut tandvård som utförts innan ansökan har beviljats berättigar inte till bistånd, utan ska betraktas som en skuld.

Kostnaden för tandläkarens undersökning i samband med kostnadsförslaget ska inkluderas i biståndet, men inte någon kostnad för uteblivande från besök.

Biståndet bör i normalfallet beviljas som godkänd kostnad månadsvis.

Behandlande tandläkare bör kunna presentera vad behandlingen föreslås omfatta och lämna en tidplan för behandlingen. Behandlingen ska utföras under tiden för försäkringskassans karenstid, dvs. under ett år.

Följande ska beaktas vid ansökan om bistånd till tandvård:

- Kostnadsförslag ska inhämtas och innefatta kopia på eventuellt beslut på förhandsprövning av försäkringskassan.
- Behandlingen ska omfattas av statligt tandvårdsstöd enligt 1 kap 3 § lagen om statligt tandvårdsstöd så att tandvårdsersättning kan utgå.
- Upphandlade konsulttandläkare ska konsulteras vid ansökningar som innefattar mer omfattande tandvård och riskerar innebära stora kostnader.
- För de åtgärder som debiteras kan Folktandvårdens prislista vara vägledande.

Sökande som har egen inkomst över försörjningsstödsnivå, men ändå söker bistånd till tandvårdskostnad, kan beviljas bistånd för nödvändig tandvård i vissa fall. Den totala kostnaden, behandlingstidens längd och normöverskottets storlek bör vägas in i bedömningen. I första hand ska den sökande dock hänvisas till avbetalning hos tandläkaren.

Personer med utmätning hos Kronofogdemyndigheten har rätt till uppskov med utmätningen för att med egna medel bekosta omfattande tandvård.

Tandvård under skuldsanering kan beviljas efter individuell prövning till akut behandling.

Särskilt tandvårdsbidrag

Särskilt tandvårdsbidrag gäller för personer som till exempel har en sjukdom som ger frätskador på tänderna och avser förebyggande tandvård. Se Västra Götalandsregionen www.vgr.se -

Det särskilda tandvårdsbidraget innebär en möjlighet att få en kostnadsfri bedömning och dels få nödvändig tandvård enligt samma system som i den öppna hälso- och sjukvården som innefattas i högkostnadsskyddet. Personer som omfattas av LSS ingår i denna grupp. Till gruppen räknas även personer som har en psykosjukdom eller har en annan psykisk störning som varat mer än ett år och som medfört ett omfattande funktionshinder som gör att de inte av egen kraft förmår uppsöka tandvården eller inser sitt behov av det.

Det särskilda tandvårdsbidraget är också till för dem som behöver tandvård som ett led i en sjukdomsbehandling (strålbehandling, extrem tandvårdsrädsla, Sjögrens syndrom mm).

Tandvårdsintyg utfärdas av distriktssköterska, läkare, biståndshandläggare, LSShandläggare eller chefen för ett hemtjänstdistrikt.

Överflyttningsregler i samband med tandvårdsärenden

Enligt stadens riktlinjer för överflyttning av sociala ärenden mellan stadsdelarna stipuleras under punkt 9.2:

”I fråga om andra vård- eller behandlingsärenden inträder skyldigheten att ta över ärendet när vården eller behandlingen enligt uppgjord arbetsplan har genomförts enligt överenskommen tidsram tillsammans med klienten. Det krävs inte att syftet med vården eller behandlingen har uppnåtts. Däremot krävs att den vård och behandling som har angetts i arbetsplanen har omprövats eller avslutats”.

Telefon

Se Socialstyrelsens publikation Ekonomiskt bistånd, Handbok för socialtjänsten sidorna **49, 52-54**.

Alla löpande kostnader för telefon ingår i riksnormen för försörjningsstöd. Tillgång till mobiltelefon tillförsäkrar den enskilde skälig levnadsnivå och kan utgöra ett alternativ till fast telefoninstallation. Installation av fast telefoni kan beviljas då särskilda skäl föreligger, t ex vid installation av trygghetslarm mm. Kostnader för telefoninstallation på grund av intensivövervakning med fotboja bekostas av kriminalvårdsmyndigheten.

Umgängesbarn

Se Socialstyrelsens publikation Ekonomiskt bistånd, Handbok för socialtjänsten sidan **50, 148**.

Vid tillämpning av riksnormen bör barn och ungdomar alltid räknas som hushållsmedlemmar. Detta gäller oavsett om de bor hos den som uppbär försörjningsstöd eller om de vistas där endast under umgängestiden.

Observera att umgängesbarn inte automatiskt finns med i ärendet utan måste läggas in manuellt i beräkningen av försörjningsstöd.

Kostnaden för den unge bör beräknas utifrån barnets norm som fullvärdig medlem i de gemensamma hushållskostnaderna för hela månaden samt personliga kostnader enligt riksnormen under det antal dagar barnet vistas hos respektive förälder.

Vid bedömning av insatser för umgängesbarn bör nämnden beakta vad som har reglerats genom dom eller beslut av domstol eller genom avtal om umgänge.

Kostnader för umgängesperioder som överstiger 5 sammanhängande dygn eller totalt 6 dygn under en månad ska i första hand regleras mellan föräldrarna eller via att försäkringskassan meddelas för reglering av underhållsstödet. Rätten till umgänge bör som huvudregel kontrolleras och omfattningen framgå av en dom, avtal eller intyg från boföräldern. Om umgänget varje månad är mer omfattande än 4 dagar ska den ekonomiska uppgörelsen mellan föräldrarna kontrolleras innan beslut.

När barnet bor växelvis hos båda föräldrarna ska normalt inkomster och utgifter som rör barnet delas lika mellan föräldrarna och halvt barnbidrag och halv månadsnorm för barnet räknas in i den biståndssökande förälderns normberäkning. Umgängesföräldern ska söka halvt underhållsstöd, s.k. utfyllnadsbidrag, hos försäkringskassan.

Umgängesresor

Se Socialstyrelsens publikation **Ekonomiskt bistånd, Handbok för socialtjänsten sidan**

76.

Socialnämnden bör ge ekonomiskt bistånd till skäligen kostnader för att ett barn ska kunna umgås med sin förälder som bor på annan ort. Med annan ort kan även avses en ort utanför Sverige.

Vid bedömningar av försörjningsstöd till umgängesresor ska utgångspunkten utgöras av vad *en familj i allmänhet* har råd med.

Behovsprövningen ska dessutom innefatta:

- Barnets behov av umgänge.
- Båda föräldrarnas ekonomiska förutsättningar.
- Skäligheten av kostnaden för resan.
- Vad som reglerats genom dom eller beslut av domstol eller genom avtal om umgänge.

Båda föräldrarna har gemensamt ansvar för att barnets behov av umgänge tillgodoses. Den förälder som barnet bor hos ska som huvudregel vara med och bekosta umgänget utifrån ekonomisk förmåga och vad som är skäligt i förhållande till båda föräldrarnas ekonomi.

Den förälder som ska utöva umgänge har dock huvudansvaret för kostnaderna. Även barn till förälder som vistas i fängelse har rätt till umgänge med denne.

Umgängesfrekvensen bör som huvudregel innefatta minst en resa per månad.

Återvändningsresor

Utländska medborgare som kommit till Sverige som flyktingar kan söka återvändningsbidrag hos Migrationsverket. Bidraget ges dels i form av reskostnad, dels som en allmän schablon per person.

Ibland önskar en person rekognosera i hemlandet innan ett beslut om återvandring fattas. Det föreligger inget ansvar för kommunen att bekosta sådana resor genom ekonomiskt bistånd och med stöd av socialtjänstlagen.

Återföreningsresor

Det finns inga prejudicerande domar kring rätten till bistånd i samband med återföringen av splittrade familjer. Det finns däremot domar i Kammarrätten (KR) som kan vara vägledande. Det kan vara skälig levnadsnivå att kunna utöva sitt föräldraskap och en flygresor för att få detta till stånd kan i vissa fall beviljas under livsföring i övrigt.

Exempel:

En förälder befinner sig i Sverige och barnet befinner sig i utlandet, utan någon laglig vårdnadshavare (t.ex. den andra föräldern). Då kan det enligt KR finnas skäl för socialtjänsten att bevilja kostnaden för flygresor för barnet.

Det saknas däremot stöd i någon dom att bistånd ska utgå i det fall barnet bor med andra föräldern utomlands.

Inkomster och tillgångar

Se Socialstyrelsens publikation **Ekonomiskt bistånd, Handbok för socialtjänsten sidan 101 f**

Barns tillgångar

Om ett barn har tillgångar som föräldrarna inte kan förfoga över, bör det inte påverka föräldrarnas rätt till ekonomiskt bistånd för barnet. Detta gäller t.ex. bankmedel som står under överförmyndarens kontroll, om överförmyndaren inte ger sitt samtycke till uttag.

Socialnämnden bör kunna räkna av ett barns eller en skolungdoms tillgångar eller inkomster av kapital mot barnets del i familjens kostnader inklusive boendekostnaden. Barn bör dock kunna ha sparade medel upp till 15 procent av basbeloppet utan att det vid ansökningstillfället påverkar föräldrarnas rätt till ekonomiskt bistånd för barnet.

Ungdomars arbetsinkomster

Inkomster av tjänst eller praktikplats för hemmavarande barn under 18 år, eller ungdom (under 21 år) som fortfarande är inskriven på gymnasieskola, ska inte medräknas som inkomst vid beräkning av ekonomiskt bistånd till familjen, oaktat den summa som den unge erhåller i lön.

En ung vuxen person som tecknat hyresavtal utan att ha egna inkomster

Huvudregeln är att bistånd till boendekostnad inte beviljas om hyresavtalet tecknas under period då den sökande saknar inkomst och möjlighet att själv betala hyran. Undantag från huvudregeln kan göras om det föreligger starka sociala skäl till flyttningen.

Individuell plan

Individuell plan enligt SoL och HSL

SoL och HSL innehåller likalydande bestämmelser om att kommun och landsting ska upprätta en individuell plan när den enskilde har behov av insatser från både socialtjänsten och hälso- och sjukvården. Benämningen individuella planer enligt SoL och HSL kan användas synonymt med begreppet samordnad individuell plan (SIP) enligt [Socialstyrelsens termbank](#).

Bestämmelserna om individuell plan avser alla personer, såväl vuxna som barn och unga, som kommun och landsting kommer i kontakt med när en individuell plan behövs för att behoven av socialtjänst och hälso- och sjukvård ska tillgodoses.

En individuell plan behövs när den huvudman som gör bedömningen av planeringsbehovet anser att insatser från andra huvudmän är nödvändiga för att man ska kunna fullgöra sitt ansvar. Det kan till exempel avse en person som har sociala insatser från kommunen men som har svårt att ta emot dessa om han eller hon inte samtidigt får medicinska rehabiliteringsinsatser.

För vissa personer bör man utgå ifrån att det finns behov av en individuell plan. Det gäller personer med omfattande behov, till exempel personer med samsjuklighet av missbruksproblem och annan psykisk sjukdom, ungdomar med omfattande psykosociala behov och personer med demens med behov av somatiska insatser.

En plan kan bara upprättas med den enskildes samtycke. När den enskilde samtyckt till upprättandet av en plan ska arbetet med planen påbörjas utan dröjsmål och upprättas i samråd med den enskilde. Planen ska minst innehålla:

- vilka insatser som behövs
- vilka insatser respektive huvudman ska ansvara för
- vilka åtgärder som vidtas av någon annan företrädare än kommun och landsting
- vem av huvudmännen som har det övergripande ansvaret för planen
- hur uppföljning ska ske

Om den enskilde har andra planer ska dessa sammankopplas med den individuella planen enligt Sol och HSL.

Handläggning och dokumentation

En ansökan om insats/bistånd ska alltid utredas och leda till ett beslut som ska dokumenteras och den enskilde ska informeras om beslutet. Enligt Förvaltningslagen kan en ansökan vara muntlig eller skriftlig. Muntlig ansökan gäller och ska dokumenteras i akten. Det är viktigt att säkerställa att ansökan är rätt uppfattad, både avseende form och omfattning. Om det är oklart om den enskilde avser att göra ansökan om bistånd, eller enbart önskar information eller råd, ska socialsekreteraren fråga om detta. En skriftligt formulerad ansökan kan bidra till ökad rättsäkerhet.

För att socialsekreteraren ska kunna hämta in handlingar och underlag i samband med en utredning är det önskvärt med ett skriftligt medgivande från den enskilde eller dennes företrädare. Om detta inte är möjligt ska ett muntligt medgivande dokumenteras i akten. Ger den enskilde inte sitt medgivande ska detta också dokumenteras och den enskilde informeras om att utredningen i så fall kan försvåras eller omöjliggöras. Avsaknad av samtycke får emellertid inte innebära att nämnden underlåter att utreda eller fatta beslut i ärendet. Handlingar hos andra myndigheter kan på begäran skickas hem till den enskilde som sedan själv överlämnar dem. I dessa fall behövs inte samtycke.

I SoL finns inga preciserade insatser utan tanken är att stödet ska kunna utformas individuellt. Vanliga insatser är råd och stöd, arbetsfrämjande insatser, studier och arbetspraktik, arbetslivsinriktad rehabilitering, hemtjänst/boendestöd, ledsagarservice, kontaktperson, avlösarservice eller annan avlastning, men SoL ger utrymme för flexibilitet när det gäller utformningen av stödet.

För att ha rätt till stöd enligt SoL krävs att behovet inte kan tillgodoses på annat sätt. Biståndet ska tillförsäkra den enskilde skälig levnadsnivå och utformas så att de stärker hans eller hennes möjligheter att leva ett självständigt liv.

I SoL finns ingen ovillkorlig rätt för den enskilde att få just den insats han/hon ansöker om. Kommunen kan föreslå en alternativ insats om den tillgodoser behovet och den enskilde tillförsäkras skälig levnadsnivå. Det alternativa biståndet ska då givetvis faktiskt utformas så att den enskildes behov tillgodoses.

Beslut ska dokumenteras och socialsekreteraren ska försäkra sig om att den enskilde förstår innebörden av beslutet.

Vid bedömning enligt SoL räcker det att behovet kan tillgodoses på annat sätt för att ge ett avslagsbeslut. Vid bedömning av om behovet kan tillgodoses på annat sätt är det självklart viktigt att socialsekreteraren försäkras sig om att det är realistiskt att behoven tillgodoses på detta sätt. Den enskilde ska inte "bollas" mellan olika verksamheter inom stadsdelen. Det är stadsdelens ansvar att tillhandahålla det stöd den enskilde har rätt till, utan hinder orsakade av stadsdelens organisation.

Beslut om avslag ska alltid ges skriftligt tillsammans med besvärshänvisning. Vid avslag ska socialsekreteraren informera om rätten att överklaga och erbjuda hjälp med detta.

Socialstyrelsen handbok "*Handläggning och dokumentation inom socialtjänsten*" syftar till att underlätta tillämpningen av regelverket som gäller arbetet med handläggning i enskilda individers ärenden och ska ses som ett komplement till Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om dokumentation vid handläggning av ärenden och genomförande av insatser enligt SoL, LVU, LVM och LSS (SOF 2006:5).

Uppföljning av insats

Den enskilde ska bemötas med respekt och ges möjlighet att framföra synpunkter, önskemål om förändringar och klagomål.

De insatser som ges ska följas upp regelbundet. Ansvaret för uppföljning delas av socialsekreteraren och enhetschefen för utförandet. Uppföljning ska ske oavsett om beslutet är tidsbegränsat eller icke tidsbegränsat.

Socialsekreteraren har ansvar för den samlade uppföljningen och utvärderingen och för samordningen av den enskildes stöd. Enhetschefen för utförandet har ansvar för uppföljning av den beslutade insatsen och återkoppling till socialsekreteraren. För att uppnå god kvalitet i arbetet ska uppföljning av insatserna ske kontinuerligt. Uppföljning gäller insatser som ges i såväl kommunal regi som av annan huvudman.

Utföraren har ansvar för kontinuerlig dokumentation, utvärdering och kvalitetssäkring av insatserna i dialog med den enskilde. Dokumentationen ska användas som underlag i samband med socialsekreterarens uppföljning.

Utförarverksamhetens dokumentation i form av genomförandeplan tillsammans med sammanfattningar av arbetsanteckningarna utgör en viktig grund vid socialsekreterarens uppföljning. Socialsekreteraren ska dokumentera uppföljningen i personakten.

Göteborg den 5 maj 2015
Yrkande (FP)(KD)
Kommunstyrelsen 2015-06-10
Ärende 2.1.6

Yrkande angående förslag till reviderade riktlinjer för ekonomiskt bistånd

FÖRSLAG TILL BESLUT

Kommunstyrelsen föreslås besluta:

Att ge Stadsledningskontoret i uppdrag att skicka ”Förslag till reviderade riktlinjer för ekonomiskt bistånd” på remiss till alla SDN och SRN.

Riktlinjer för individuellt stöd berör stora delar av staden och därmed är det av betydande vikt att stadsdelsnämnderna och sociala resursnämnden är med och bereder ärendet. För att tydliggöra konsekvenser och utmaningar med de reviderade riktlinjerna krävs en bred remiss.

Yrkande (SD)
Kommunstyrelsen 2015-06-10
Ärende 2.1.6

Yrkande gällande förslag till reviderade riktlinjer för ekonomiskt bistånd

Sverigedemokraterna har konstaterat åtskilliga brister, tveksamheter och otydligheter i aktuellt förslag. Vi redovisar dem på följande sidor.

- 1) Vi finner det underligt och krångligt att dela upp förslaget i två dokument, ett för riktlinjer och ett för handläggning. Det lämpligaste är att samla allt i ett dokument för att förbättra överskådligheten och att slippa hoppa mellan två dokument vilket gör hänvisningar svårare.
- 2) Vi tycker att de som vistas i Sverige och Göteborg illegalt, här benämnt "papperslösa", inte ska omfattas i förslaget till reviderade riktlinjer för ekonomiskt bistånd eller socialbidrag som det kallas i vardagstal. Hur kan det bedömas att tillkommande kostnader är försumbara? Det finns ingen statistik över hur många som vistas i Göteborg olagligt. Därmed finns det i förlängningen ingen möjlighet att heller bedöma kostnaderna för socialbidrag för denna grupp.
- 3) Varför finns vissa behov för de nationella etniska minoriteterna? Är de svenska medborgare har de samma rättigheter som alla andra.
- 4) Sverigedemokraterna anser inte att barnfamiljer ska ha ökat socialbidrag i samband med högtider.
- 5) Sverigedemokraterna anser inte att utvidgningen av tolkningen av lagstiftningen ska utökas gällande personer som vistas i Göteborg illegalt och EU-medborgare (som i hög grad kommer till Göteborg för att tigga).
- 6) Begreppet nödbistånd är flummigt definierat. Exakt vad består nödbistånd av? Hur länge, hur ofta och hur mycket kan det tillämpas?
- 7) Sverigedemokraterna anser inte att Göteborgs stad ska tillämpa biståndsnormen för lokala resor generösare än vad socialtjänstlagen stipulerar. Vi anser att man får bekosta detta själv. Har man inte råd får man cykla eller gå. Det står i bra samklang med kommunens policy vad gäller hälsa och den nyligen antagna cykelplanen. Människor som inte får socialbidrag får vackert betala 580 kr för periodkort själva. Socialbidragstagare kan få denna summa ersatt vilket vi anser oerhört orättvist.
- 8) Sverigedemokraterna anser att socialnämnden särskilt ska beakta alla som är utsatta för våld eller andra övergrepp av närstående vid bedömning av stöd och hjälp för att förändra sin livssituation. Detta oberoende av om vederbörande är man eller kvinna.
- 9) Det finns inga särskilda bestämmelser för de som vistas illegalt i Göteborg, så kallade papperslösa. Det slås fast att de ska behandlas på samma sätt som andra som vistas i kommunen. Vad innebär det? Kan de få samma socialbidrag, ekonomiskt bistånd på nyspråk, som de som uppehåller sig lagligt och betalar skatt har rätt till? Otydlig och motsägelsefull formulering.
- 10) Sverigedemokraterna anser inte personer som inte har möjlighet att laga sin egen mat ska få förhöjning av socialbidragsnormen. Detta gäller till exempel individer som har tillfälligt boende i hotell.

- 11) Sverigedemokraterna anser att utländska medborgare ska registrera sig hos svenska myndigheter. Detta underlättar för myndigheterna att ha koll på vilka som vistas i Göteborg och Sverige. Vidare förenklar det att bedöma om aktuella individer är "ekonomiskt aktiva" som det uttrycks i föreliggande förslag till reviderade riktlinjer för ekonomiskt stöd (socialbidrag).
- 12) "Ekonomiskt icke-aktiva" som det uttrycks i föreliggande förslag till reviderade riktlinjer för ekonomiskt stöd (socialbidrag) har endast rätt till akut nödbistånd. Hur stort, hur länge och hur ofta kan nödbiståndet tillämpas? Vi har tack vare de slopade gränskontrollerna inga möjligheter att kontrollera hur länge så kallade mobila EU-medborgare (ofta tiggare) har vistats i Sverige och Göteborg. Kan man identifiera dem om de inte har identitetshandlingar? Allt detta gör att det är svårt att kontrollera hur ofta och hur mycket de fått ekonomiskt stöd (socialbidrag).
- 13) Hur ska barn till de som vistas illegalt i Sverige hanteras? Vet myndigheterna om att de finns, hur många är de och vad kommer det kosta att ge dem ekonomiskt stöd? Dessa frågor är speciellt viktiga att utreda när Göteborgs stad går så dåligt ekonomiskt.
- 14) Kommunens yttersta ansvar gäller ALLA som vistas i Göteborg. Det innebär att kommunen har skyldighet att hjälpa enskilda som har svårt att hitta rätt till hjälp och service som samhället kan ge. I föreliggande förslag till reviderade riktlinjer för ekonomiskt stöd (socialbidrag) betonas speciellt individer som tappat initiativkraften för att hitta rätt i det komplicerade svenska samhället. Vi sverigedemokrater tror på att människor själva kan lösa sin situation och anser inte att myndigheterna ska hjälpa dessa specifikt. För övrigt kan ju anföras att den eventuella tillämpningen av alla dessa nya regler i föreliggande förslag till reviderade riktlinjer för ekonomiskt stöd (socialbidrag) gör det komplicerade svenska samhället ännu mer komplicerat.
- 15) Som vi sverigedemokrater befarat har det konstaterats att det inte finns några tidsmässiga begränsningar för vad akut innebär enligt socialtjänstlagen. Visserligen kan man utvisas ur Sverige som EU-medborgare om man utgör en orimlig belastning på biståndssystemet. Det finns ingen definition på vad orimlig belastning innebär men det krävs mer än att ha anlitat biståndssystemet en gång. Med alla dessa oklarheter och otydligheter blir de ekonomiska konsekvenserna för Göteborgs stad omöjliga att bedöma. Kostnaderna kan skena iväg vilket kan bli oerhört utmanande för staden att klara av. Dessutom blir arbetsbelastningen på socialsekreterarna mycket högre för varje ny rättighet som den göteborgska politiska nomenklaturen kreativt hittar på.
- 16) Om en svensk resenär avlider vid utlandsvistelse får vederbörande via reseförsäkring eller anhöriga stå för kostnaderna att transportera hem den avlidne till Sverige. Vid begravning av asylsökande och i Sverige olagligt vistande personer (så kallade papperslösa) ska ansvarig kommun ordna med gravsättning. Kommunen tvingas härvidlag bevilja bidrag till begravningskostnader. Sverigedemokraterna motsätter sig kraftfullt denna positiva särbehandling av ovan nämnda kategorier.
- 17) Tillhör någon de nationellt erkända minoriteterna kan vederbörande få bidrag till tvättmaskin. Det motiveras med hänsyn till respekt av de så kallade renlighetskoderna. Övriga samhällskategorier kan bara få sådana bidrag vid funktionsnedsättning. Så vitt sverigedemokraterna bedömer situationen är renlighet även viktigt för och applicerbart på den svenska majoritetsbefolkningen.

Det står således helt klart att denna tillämpning av socialtjänstlagen är diskriminerande mot den svenska majoriteten.

- 18) Man kan söka bidrag för magasinering av bohag. Sverigedemokraterna finner det högst anmärkningsvärt att man kan få bidrag till sådana behov. Befinner man sig i en ekonomiskt penibel situation får man göra sig av med bohag som inte är nödvändig för att minimera sina kostnader. Detta får övriga medborgare göra och måste även gälla för socialbidragstagare av rättviseskäl.
Socialförvaltningen ska bedöma behovet via hembesök. Detta blir mycket utmanande på grund av den i övrigt höga arbetsbelastningen för förvaltningen.
- 19) EU-medborgare och de som vistas illegalt i Sverige behöver vid akuta situationer endast betala 50 kr för både läkarbesök och medicin. Detta regleras i lag.
Sverigedemokraterna finner det grovt diskriminerande och orättvist mot de många människor som jobbar och betalar skatt att de tvingas betala mångdubbelt mer för samma samhällsservice.
- 20) Ingen avgift tas ut för uppehållstillstånd av anhöriginvandrare. Flera stora medborgargrupper och vissa studerande är även de undantagna från avgifter.
Sverigedemokraterna undrar vilka dessa stora medborgargrupper är. Hur många är dem? Hur stora avgiftsbelopp slipper de?
- 21) Ersättning för kostnader för traditionella klädedräkter kan beviljas för de nationella minoriteterna. Exempel härpå är finskromska klädedräkter.
Sverigedemokraterna undrar varför man inte får sådan här ersättning för svenska folkdräkter. Den av det politiska etablissemanget så omhuldade likabehandlingsprincipen implementeras därmed inte här.
- 22) Familjer som har haft långvarigt socialbidrag kan få fritidspeng för fritidsaktiviteter.
Sverigedemokraterna tycker att man kan hjälpa sina barn med meningsfulla fritidsaktiviteter själv om man är arbetslös och beroende av socialbidrag. Människor som jobbar och betalar skatt har ofta mycket svårt att få tiden att räcka till. Dessa skulle verkligen behöva hjälp med fritidsaktiviteter.
- 23) Familjer som har haft långvarigt socialbidrag kan beviljas bistånd för kostnader i samband med studenten. Ersättning upp till 1335 kr är möjligt att få (3 procent av prisbasbeloppet). Återigen sätts likabehandlingsprincipen ur spel, vilket sverigedemokraterna finner mycket orättvist.
- 24) Riktlinjerna för nödvändig tandvård är vilseledande luddiga. Vad betyder det att fungera socialt och kunna arbeta? Hur långt är tidsbegränsat? Denna typ av formuleringar öppnar för subjektiva och frikostiga bedömningar. Vi sverigedemokrater tycker att riktlinjerna för nödvändig tandvård ska vara tydliga och transparenta att socialsekreterarnas arbetsbörda inte blir ytterligare försämrade. De ekonomiska konsekvenserna för staden kan härvidlag bli utmanande.
- 25) Alla löpande telefonkostnader ingår i riksnormen. Vi sverigedemokrater undrar hur höga dessa kostnader tillåts bli. Ringer man många och långa utlandssamtal blir dessa oerhört dyra. Det kan i förlängningen bli belastande för skattekollektivet.
- 26) Barn kan få ekonomiskt bistånd för att besöka föräldrar utomlands. Vi sverigedemokrater ifrågasätter starkt detta och undrar hur stort ansvar Göteborg ska ta för sådana här långväga resor.

- 27) Man kan inte bara få ersättning för så kallade återvändningsresor utan till och med för rekognoseringsresor inför eventuellt återvandring. Sverigedemokraterna anser att man själv ska bekosta sådana här rekognoseringsresor. Eljest kan människor förledas att göra dessa resor utan att vara allvarliga i sina strävanden att återvändra.
- 28) Sverigedemokraterna är av åsikten att bistånd för utöva föräldraskap i samband med detta långväga flygresor inte ska vara till grund för socialbidrag.
- 29) Sverigedemokraterna anser att kvinnor och män är precis lika mycket värda. Vi sverigedemokrater anser ur ett jämställdhetsperspektiv att män ska bli kallade per automatik till PSA-test för prostatacancer (Sveriges vanligaste cancersjukdom) från och med 40 års ålder. Vi vill också att män även ska kunna få ersättning för kostnader i samband med denna undersökning precis som kvinnor kan få vid mammografibesök.

Sverigedemokraternas förslag till beslut:

Kommunstyrelsen och kommunfullmäktige föreslås besluta:

..att slå samman de två dokumenten "Riktlinjer för individuellt ekonomiskt stöd i Göteborgs Stad" och "Handläggning av individuellt stöd samt behov av insatser enligt SoL".
Motivering till detta står att finna i bättre överskådlighet och läsbarhet.

..att all särbehandling stryks ur dokumenten "Riktlinjer för individuellt ekonomiskt stöd i Göteborgs Stad" och "Handläggning av individuellt stöd samt behov av insatser enligt SoL". Anledningen till detta står att finna i att Göteborgs Stad vill ha ett öppet samhälle där alla är inkluderade oavsett kön, könsidentitet, könsuttryck, etnicitet, sexualitet, religionsuppfattning, funktionsnedsättning, hudfärg eller något annat.
Vid ändringar av aktuella dokument ska hänsyn till och direktiv för detta göras med beaktande av ovanstående påpekanden.

..att inte heller socialbidragstagare ska särbehandlas framför andra samhällsgrupper. Blir så fallet kan det leda till försämrad skattemoral bland skattekollektivet och det är även betydelsefullt ur ett rättviseperspektiv.
Vid ändringar av aktuella dokument ska hänsyn till och direktiv för detta göras med beaktande av ovanstående påpekanden och synpunkter.

Yrkande V, S, MP
Kommunstyrelsen 2015-06-10
Ärende 2.1.6

Yrkande om förslag till reviderade riktlinjer för ekonomiskt bistånd

I budget 2015 återfinns uppdraget ”Barnfamiljer ska erbjudas ökat försörjningsstöd under högtider”. Stadsledningskontorets förslag till konkretisering innebär att försörjningsstödet för en dag kommer att fördubblas. Vi vill utöka detta till två dagar.

Kommunstyrelsen och kommunfullmäktige föreslås besluta

att fastställa de reviderade riktlinjerna med förändringen i 2.3.2.4 att barnfamiljer som erhållit försörjningsstöd i minst 10 månader får fördubblad dagsnorm under två valfria högtidsdagar per år.